

UČEBNÉ OSNOVY PRE 2. ROČNÍK – úroveň 1. 2. 3.

Slovenský jazyk a literárna výchova pre 2. ročník

1. Charakteristika predmetu Slovenský jazyk a literárna výchova. Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra je vo výchovno-vzdelávacom procese jedným z kľúčových. Prostredníctvom rozvíjania materinského jazyka v ústnej a písomnej forme u žiakov cielene budujeme zručnosti potrebné na získavanie informácií a na ich výmenu v sociálnom kontakte, čo má výrazný podiel na celkovej socializácii dieťaťa. Je osvedčené, že znaky – symboly, medzi ktoré môžeme priradiť aj písmo, výrazne uľahčujú orientáciu osôb s pervazívnymi vývinovými poruchami v čase, priestore a v sociálnom kontakte. Využívaním slova v jeho písomnej podobe ako symbolu reality možno ovplyvňovať ich každodenný praktický život a vstupovať do priameho usmerňovania ich jednotlivých činností aj bez neustálej priamej asistencie pri každom úkone.

Slovenský jazyk a literatúra pozostáva zo zložiek: čítanie a literárna výchova, gramatika a slohová výchova. Základy písania sa vyučujú v samostatnom vyučovacom predmete rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie. Obsah a ciele obidvoch súčastí uvedeného vyučovacieho predmetu sa úzko prelínajú a v závislosti od schopností každého žiaka sa možno v ňom prednostne zamerať na jednu alebo druhú jeho súčasť.

Pri využívaní blokového vyučovania pre žiakov s AU alebo PVP s MP je možné jednu vyučovaciu jednotku slovenského jazyka rozčleniť tak, že v rámci jedného bloku sa možno venovať aj učivu preberanému v inej zložke tohto predmetu.

Časové vymedzenie pre nadobúdanie jednotlivých vedomostí, zručností a návykov sa prispôsobuje individuálnym potrebám žiaka počas jednej vyučovacej jednotky, ale aj v celkovom časovom trvaní nácviku určitej zručnosti.

Pre nehovoriaceho žiaka uplatňujeme len tie ciele a obsah, ktoré sú pre neho zvládnuteľné, resp. ich doplníme na základe odborných odporúčaní a vlastného prognostického odhadu. V časti PROCES sa nachádzajú odporúčania pre vyučovanie učiva príslušného ročníka, spravidla bližšie nešpecifikované podľa jednotlivých úrovní, pričom jednotlivé odporúčania sú využiteľné nielen v tom ročníku v rámci ktorého sú uvedené.

Čítanie a literárna výchova

Požiadavky v súvislosti s nácvikom techniky čítania, čítania s porozumením, reprodukcie obsahu textu u žiakov s AU alebo PVP s MP nie je možné zovšeobecniť a prezentovať ako univerzálne uplatniteľné. Nie je teda možné ani vyžadovať detailné dodržiavanie tohto rámca obsahu predmetu. Je potrebné počítať s tým, že jednotliví žiaci môžu prejavovať taký záujem o čítanie, že pomerne ľahko zvládnu jeho techniku a iní, napriek priaznivejšej mentálnej kapacite, nebudú dostatočne prístupní metódam

osvedčujúcim sa pri ostatných žiakoch a nebudú postupovať očakávaným tempom. V takých prípadoch učiteľ hľadá iný spôsob práce so žiakom, pričom však dosahovanie iných cieľov, vrátane obsahu učiva, dokáže patrične odôvodniť.

Môže sa stať, že žiak má napriek mentálnemu postihnutiu zvládnuté základy čítania už pri nástupe do školy. V tom prípade je nutné v jeho individuálnom vzdelávacom programe v zložke čítanie nadviazať na jeho úroveň čítania a nie mechanicky dodržiavať postup určený v učebných osnovách ročníka do ktorého je zaradený.

Pre niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP nácvik čítania vychádzajúci z hláskovania a spájania hlások do slabík, ktoré izolovane nemajú žiadny význam, je nepochopiteľné a nezmyselné. Analyticko-syntetickú metódu nácviku čítania je vhodné u týchto žiakov nahradiť *globálnou metódou*. Vychádza sa pri nej z učebnice Moje učenie – učebný materiál pre deti s autizmom (2015).

Nie je záväzné učiť žiaka všetky tvary písmen veľkej a malej, tlačenej a písanej abecedy, pripúšťa sa nácvik čítania aj zápisu iba tvarov písmen veľkej tlačenej abecedy, treba však pamätať na neskorší obmedzený výber textov na čítanie – malé tlačené písmená.

V prípade, že žiak je schopný pracovať s viacerými tvarmi písma, možno mu pri preberaní každého písmena pridať aj tvar malého tlačeného, veľkého písaného a malého písaného písmena.

Pri výučbe čítania sa môže stať, že úroveň techniky čítania u žiaka presiahne úroveň jeho intelektuálneho a rečového vývinu a nebude v súlade s úrovňou chápania čítaného textu. Okrem textov na čítanie je preto potrebné takmer vždy využívať aj ilustrácie znázorňujúce kľúčové slová: osoba, zviera, vec, jav, činnosť, farby, výraz tváre a pod., alebo skutočné predmety, resp. predvádzanie činností.

Pri nácviku pozornosti žiaka a tých zručností, ktoré predchádzajú učeniu čítať, ale aj pri samotnom vyučovaní čítania dbáme na to, aby sme ho upútali témami jemu blízkymi, ktorých použitie môžu slúžiť ako motivácia, resp. odmena.

Obsah textov pripravovaných pre žiaka na čítanie a literárnu výchovu by mal rešpektovať skutočnosť, že chápanie textu, viet a odkazov, a to aj pre tých žiakov, ktorí disponujú dobrými rozumovými schopnosťami, sťažuje charakteristická črta autizmu alebo ďalších pervazívnych vývinových porúch – doslovné chápanie slov a slovných spojení. Ide, napr. o *dôslednú konkretizáciu* („preskočiť riadok“ v skutočnosti znamená niečo iné, než čo žiadame od žiaka pri čítaní), o *stotožňovanie počutého a čítaného s tým, čo dieťa už pozná* (výraz v literárnom príbehu “zomrieť od smiechu“ vyvolá v žiakovi opačnú predstavu, než sa ustáleným slovným spojením sleduje), o *neschopnosť postrehnúť moduláciu hlasu* (je ťažké, často až nemožné využívať prostriedky metakomunikácie).

Nevyužívanie, nezvládanie modulačných prvkov hlasu je nutné u žiakov rešpektovať (monotónne čítanie a pod.) napriek tomu, že v obsahu vzdelávania je uvedený aj nácvik modulácie hlasu. Niektorí žiaci ho môžu zvládnuť.

Gramatika a slohová výchova

Charakteristika osobitostí pri vyučovaní zložiek gramatika, slohová výchova a literárna výchova je postupne uvedená v časti obsahu vzdelávania pre 5. – 9. ročník. Je nevyhnutné oboznámiť sa s ňou pred začatím vypracovávania individuálneho vzdelávacieho programu pre žiaka ktoréhokoľvek ročníka, vrátane prvého stupňa, nakoľko vzájomnú súvislosť učiva v predmete slovenský jazyk a literatúra nie je možné presne rozčleniť. Z formálneho hľadiska nie je únosné, aby sa v texte obsahu vzdelávania opakovali rovnaké časti súvisiace s uplatnením určitého učiva vo viacerých ročníkoch pri rôznej úrovni.

Vzhľadom na spoločné prvky v zložkách čítanie – literárna výchova a slohová výchova navzájom úzko prepojené, je možné časovú dotáciu vyhradenú na čítanie využiť najmä na nácvik techniky čítania a čítania s porozumením a ďalšie prvky možno pričleniť do zložky slohovej výchovy, aj keď ich takto obsah vzdelávania neuvádza. Pri inej príležitosti rozvíjanie žiakových zručností v obsahu vzdelávania pričlenených k slohovej výchove možno uplatniť v zložke čítanie a literárna výchova, resp. v zložke gramatika.

Rozvíjanie slovnej zásoby je prirodzený proces, ku ktorému dochádza pri pedagogickom pôsobení na žiaka.

Rozlišujeme *prirodzené rozvíjanie slovnej zásoby* – patria sem všetky slová, ktorým žiak postupne rozumie (pasívny slovník), alebo ich sám používa (aktívny slovník) a *cielené rozširovanie slovnej zásoby* žiaka.

V predmete slovenský jazyk v každej jeho zložke sa využívajú nové pojmy v písomnej forme na vytváranie databázy pre každého žiaka, ktorou je „čítaná slovná zásoba“ a „písaná slovná zásoba“. Tvorja ju slová, ktoré sa žiak naučí postupne čítať či písať tak, aby si ich vybavoval ako vytvorené stereotypy. Nehovoriaci žiaci aspoň v pojmovej podobe v spojení s ilustráciou, ktorú vedú k danej situácii priradiť. Cielene nacvičované slová jeho čítanej aj písanej slovnej zásoby je vhodné zaznamenávať do tzv. *osobného frekvenčného slovníka*, ktorý možno kedykoľvek využívať na udržiavanie nadobudnutých „čítacích“ stereotypov.

Osobný frekvenčný slovník je vhodné využívať aj v slohovej výchove, najmä pri nácviku čítania a písania zmysluplných odkazov, vyjadrení.

2. Proces vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra sa bude realizovať na hodinách slovenského jazyka a literatúry 2 hodiny týždenne, 78 hodín ročne.

3. Ciele a obsah vzdelávania

Čítanie a literárna výchova

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Vedieť počúvať krátky, učiteľom čítaný text,
- nájsť a ukázať učiteľom pomenovaný obrázok, symbol,
- vedieť vložiť pomenovaný obrázok tam, kam patrí, podľa inštrukcie učiteľa.

OBSAH

Čítanie

Zameriavanie pozornosti na určený objekt, obrázok.

Spoznávanie objektu, obrázku na základe učiteľovho pomenovania.

Pomenovávanie predmetov, javov, činností, obrázkov a iné.

Rozlišovanie obrázkov podľa určitých znakov – triedenie geometrických obrazcov (kruhy, štvorce, trojuholníky), neskôr aj rôznych iných obrazcov, znakov, napr. piktogramov alebo abstraktných znakov, ukladanie dvoch rovnakých obrazcov, znakov vedľa seba zľava doprava.

Manipulácia s obrázkami podľa jednoduchšej inštrukcie.

Chápanie polohy predmetu – hore, dolu, uprostred, na začiatku, na konci, pred, za, nad, pod, medzi. Pojmy nacvičujeme postupne a vždy len v závislosti od schopností žiaka – môže ich byť celkovo prebratých/nacvičených menej alebo aj viac.

Usporiadúvanie viacerých predmetov, symbolov do radu/riadku zľava doprava.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik rytmizovaného textu.

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Upevniť poznanie/čítanie samohlások nacvičovaných v predchádzajúcom ročníku,
- nácvik poznania (čítania) ďalších písmen,
- vedieť spojiť niektoré samohlásky so spoluhláskou do slabiky,
- chápať význam prečítanej zmysluplnej slabiky.

OBSAH

Zameriavanie pozornosti na určené zobrazenie predmetu, nákres.

Pomenovávanie určených zobrazení, nákresov.

Poznanie polohy na ilustrácii, kresbe – hore, dolu, vyššie, nižšie, na kraji, uprostred, na konci, pred, za, nad, pod, medzi.

Priradovanie tvarovo alebo farebne rovnakých obrazcov.

Vyradovanie tvarovo alebo farebne odlišných obrazcov zo skupiny tvarovo alebo farebne rovnakých obrazcov.

Upevňovanie čítania samohlások.

Nácvik čítania spoluhlások **m, l, t, p, v**, ich spájanie so samohláskami.

Využívanie zmysluplných slabík ako krátkych slov pri dopĺňaní ilustrácie jednoslabičným „textom“.

Literárna výchova

Počúvanie a nácvik memorovania rytmizovaného textu.

Upriamenie pozornosti na počúvanie krátkeho príbehu.

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Zvládnuť techniku čítania jednoduchých samostatných slov,
- chápať zmysel výpovede jednoduchej vety (dvojslovnej) po jej vlastnom prečítaní,
- chápať dej z krátkeho textu prečítaného pedagógom.

OBSAH

Opakovanie a utvrdzovanie písmen z predchádzajúceho ročníka.

Nácvik čítania ďalších písmen abecedy: **b, j, s, n, d, z, y, h, k, c, r**.

Čítanie slabík, jednoslabičných a dvojslabičných slov.

Automatizácia čítania jednoslabičných slov so zatvorenou slabikou.

Literárna výchova

Čítanie krátkeho literárneho útvaru určeného deťom, s využívaním modulácie hlasu a stvárňovaním čítaného textu ilustráciami (detská poézia s dejom, krátke rozprávky).

Predčítanie príbehu s jednoduchým dejom, s cieľom nácviku reprodukcie jeho obsahu formou odpovedí na otázky, pomenovaním ilustrácií, obrázkov k vypočutému textu.

Nácvik rytmizovanej riekanky.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností pre 2. ročník

1.Charakteristika predmetu Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností. Z oblastí, ktoré sú pri autizme alebo ďalších pervazívnych vývinových poruchách poškodené, je najmarkantnejšie poškodenie v oblasti sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti. Nakoľko skutočná komunikácia predstavuje vždy sociálnu interakciu, nemožno od poškodenia sociálnych schopností komunikáciu oddeliť. Rozvíjanie schopnosti komunikovať je preto jedným zo základných cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“).

V závislosti od miery postihnutia, resp. aktuálne používanej formy komunikácie, je cieľom vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností vytvorenie, resp. rozvíjanie komunikačnej schopnosti s atribútmi prostriedku vyjadrovania potrieb, nadväzovania kontaktov, ako aj výmeny informácií. Vo vyšších ročníkoch, resp. v prípade menšej miery autizmu, aj vyjadrovanie vlastných emocionálnych stavov a ich „čítanie“ zo správania iných ľudí (a najmä následná schopnosť prispôsobenia vlastného správania vnímaným informáciám verbálneho aj neverbálneho charakteru).

Na každom stupni vyučovania predmetu je potrebné rozvíjanie jestvujúcej schopnosti komunikácie v zmysle sociálnej komunikácie, ich posúvanie na vyššiu vývinovú úroveň a generalizácia naučených schopností na nové situácie, nový kontext. Prvoradým cieľom vzdelávania je sociálne správanie zodpovedajúce veku žiaka, úrovni jeho schopností. Všetky naučené schopnosti je potrebné za úzkej spolupráce s rodinou generalizovať na prirodzené, domáce prostredie, inak vzdelávanie stráca zmysel.

Neoddeliteľnou súčasťou sociálneho správania sú schopnosti, ktoré napomáhajú sociálnej integrácii, tzv. integračné zručnosti (nadväzovanie a udržanie vzťahov, trávenie voľného času...), samoobslužné schopnosti. Integráciu v dospelosti ovplyvňuje schopnosť postarať sa o seba, o domácnosť. Súčasťou vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností je preto aj rozvíjanie sociálneho správania, sebaobsluhy a domáce zručnosti.

Okrem vyučovacích hodín vyučovacieho predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností sa na rozvíjaní a upevňovaní komunikácie a sociálnych zručností podieľajú ďalšie vyučovacie predmety, najmä slovenský jazyk a pracovné vyučovanie.

Aby sa dieťa s AU alebo PVP s MP stalo členom skupiny a malo vzťah s iným dieťaťom alebo členom rodiny, musí mať schopnosti nevyhnutné k nadväzovaniu kontaktov. Členovia skupiny reagujú jeden na druhého a podieľajú sa na ovplyvňovaní štruktúry kontaktu. Deti sa sami rozhodujú, kedy a ako prebieha interakcia, nereagujú len na inštrukcie vonkajšieho vodcu. Deti sú aktívne, pretože aktivita sama je pre ne odmenou.

U malých detí, ktoré nemajú PVP, sa sociálne kontakty prejavujú rôznymi formami sociálnych hier. Avšak základy sociálnej hry sú väčšinou naučené v izolácii od iných detí. Dieťa sa naučí hádzať loptu, stavať vežu, bicyklovať samo, bez asistencie iných detí. To znamená, že dieťa naučené zručnosti nezačne automaticky využívať aj v aktivitách s inými deťmi. V ranom sociálnom vývine dieťa potrebuje zažiť rôznorodé sociálne interakcie, až potom ich začne samo vyhľadávať.

Sociálny vývin dieťaťa s AU alebo PVP s MP je od tejto prirodzenej cesty výrazne odlišný.

Problémy, vyplývajúce z autizmu alebo ďalších PVP, neumožňujú deťom, aby sociálne zručnosti nadobúdali spontánne, intuitívne, vyplývajúce zo sociálneho pochopenia. Z hľadiska používaných metód majú preto dominantnú úlohu kognitívne postupy a postupy terapie správania. Z rovnakého dôvodu deti naučené schopnosti neaplikujú spontánne v domácom prostredí. Je nevyhnutné nepretržite rodinu informovať o dosiahnutých pokrokoch detí a metódach ako ich preniesť domov –v oblasti komunikácie, sociálneho správania, sebaobsluhy i domácich zručností. Niektoré zavedených cieľov je možné realizovať len v domácom prostredí.

Všeobecným cieľom vyučovacieho predmetu, ktorý sa prelína každým ročníkom a úrovňou vzdelávania je rozširovanie funkčnej komunikácie v kategóriách:

- žiadanie osobných potrieb,
- reakcie na správanie iných ľudí,
- komentovanie,
- žiadanie informácií,
- vyjadrovanie pocitov,
- vyjadrovanie prosociálnych postojov.

Vhodným východiskom je Laheyovej model vývinu reči, ktorý sa orientuje na jazykové schopnosti detí, komunikačné správanie, ako aj nerečové komunikačné správanie. Vychádza zo zákonitostí normálneho vývinu, pričom rešpektuje kognitívne a sociálne aspekty vývinu konkrétneho dieťaťa. Pri voľbe cieľov na najbližšie obdobie vychádzame z dosiahnutej úrovne troch základných dimenzií jazyka: **obsahu, formy a pragmatiky**.

Obsah – o čom sa hovorí, alebo čo v reči rozumieme. Predstavuje sémantiku (význam), vyvíja sa spontánne počas celého života. Existujú tri hlavné kategórie obsahu: *predmety, vzťahy medzi predmetmi a vzťahy medzi dejmi*.

Forma – spôsob prenosu informácií. Prenos informácií sa môže uskutočňovať prostredníctvom zvukov, pohybmi alebo postavením rúk, používaním komunikačných

symbolov a rôznych komunikačných prostriedkov, ktoré plnia rolu podpornej (augmentatívnej) alebo náhradnej (alternatívnej) komunikácie. *Augmentatívne* systémy komunikácie majú podporovať už existujúce, ale pre bežné dorozumievanie nedostatočné komunikačné schopnosti. *Alternatívne* komunikačné systémy sa používajú ako náhrada hovorenej reči.

Pragmatika – prečo dochádza ku komunikácii a ako sa uskutočňuje.

Rozlišujeme tri základné aspekty pragmatiky:

- prečo dochádza ku komunikácii t. j. interakcia, regulácia a kontrola medzi partnermi komunikácie, dosiahnutie osobných cieľov, vzbudenie pozornosti,
- ako sa vyberajú formy vyjadrovania, aby slúžili potrebnej funkcii vdanom kontexte. Časť správy je vždy nad jazyková - predmety, deje, vzťahy,
- ako upútať pozornosť, ako reagovať na prehovorenie inej osoby, ako ukončiť rozhovor, vedieť sa správať v roli počúvajúceho aj hovoriaceho, toho, kto sa nejakou formou vyjadruje.

Sekundárnym cieľom tohto vyučovacieho predmetu je zmierňovanie prejavov problémového správania.

PROCES

Ciele možno dosiahnuť používaním správnych **foriem** komunikácie (verbálnej alebo alternatívnej alebo augmentatívnej).

Pri výbere správnych spôsobov komunikácie treba zohľadniť: aký je stupeň motivácie žiaka komunikovať, aký je repertoár neverbálneho komunikačného správania žiaka, či prejavuje žiak záujem o symboly, aká je kognitívna úroveň žiaka, aký komunikačný systém sa najlepšie hodí k spôsobu učenia žiaka, aké má žiak schopnosti na používanie zvoleného systému, aký je najjednoduchší spôsob komunikácie pre žiaka, ktorý spôsob komunikácie sa zdá byť najfunkčnejší pre žiaka, aká je pravdepodobnosť, že dieťa bude zvolený systém používať za rozličných okolností, aké má dieťa problémové správanie, ktoré je potrebné brať do úvahy pri výbere komunikačného systému.

Ciele možno dosiahnuť používaním vhodných **foriem a stupňov** pomoci: **prompt** (súčinnosť pedagóga prostredníctvom pomoci poskytnutej fyzicky, vizuálne alebo iným, nešpecifickým spôsobom), **tvarovanie** (jestvujúceho správania do inej, želanej formy), **reťazenie** (vybudovanie nového správania kombináciou jednoduchých prvkov správania).

Prvá úroveň obsahu vzdelávania je zameraná na neverbálnych žiakov.

Pri vyššej ako prvej úrovni obsahu vzdelávania je potrebné prejsť obsah všetkých nižších úrovní daného ročníka. **Vzhľadom na fakt, že narušenie sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti je pre PVP symptomatické, ako aj fakt, že autistický vývin je charakterizovaný svojou nerovnomernosťou, je takmer nepravdepodobné, aby žiak mohol postupovať rovnomerne v jednotlivých vyučovacích predmetoch v rovnakom ročníku a na rovnakej úrovni, že každý nový školský rok sa automaticky prechádza do cieľov vyučovacieho predmetu**

d’alšieho ročníka. Ciele a obsah je potrebné voliť na základe dosiahnutej vývinovej úrovne, t.j. vybrať si najbližší dosiahnuteľný ročník a primeranú úroveň daného ročníka. **Znamená to, že žiak môže byť viacero školských rokov vzdelávaný podľa obsahu rovnakého ročníka, nepostupuje ani vzhľadom na ročník, ani úroveň** – závisí to od kapacity konkrétneho žiaka, od miery PVP, mentálnej úrovne, pridružených porúch.

Vyučovanie sa člení na také dlhé časové úseky, ktoré zodpovedajú možnostiam žiaka, ako aj metodike práce so žiakmi s AU alebo PVP s MP – z ktorej vychádza predovšetkým štrukturalizácia, vizualizácia a individuálny prístup.

Cieľom nie je za jeden školský rok zvládnuť ciele jedného ročníka, ale zvoliť ciele takého ročníka a takej úrovne, ktoré žiak môže dosiahnuť - na ktoré má vývinové predpoklady, v jeho vlastnom, individuálnom tempe, sprostredkované špecifickými formami, metódami a prostriedkami, ktoré sú jedinečné pre každého žiaka s AU alebo PVP s MP.

Ciele jednotlivých ročníkov, resp. úrovní je potrebné vždy adaptovať vzhľadom na zvolené formy komunikácie. Žiak, ktorý je verbálne zdatný, automaticky nevyužíva svoje slovné vyjadrovanie na sociálnu komunikáciu, či vyjadrovanie potrieb. Rovnako nie je pre autistický vývin prirodzené, že slovné sa vyjadrujúce dieťa má osvojené a pragmaticky využíva preverbálne formy komunikácie. **Pre optimálnu voľbu správnych cieľov prejdeme cieľmi od najnižšieho ročníka a najnižšej úrovne, čím vlastne diagnostikujeme stupeň dosiahnutej vývinovej úrovne. Počas jedného školského roka je možné prechádzať z obsahu vzdelávania a cieľov jedného ročníka do ďalšieho ročníka, či ďalšej úrovne.**

Ciele prispôsobujeme aktuálnej forme komunikácie žiaka (verbálnej – neverbálnej, neverbálnej predmetnej – neverbálnej obrázkovo – slovnej).

Poznámka k alternatívnej alebo augmentatívnej komunikácii (AAK)

Väčšina detí, ktoré sú neúspešné v dosiahnutí verbálnej komunikácie, môžu získať komunikačnú schopnosť používaním AAK. Neexistuje najefektívnejšia forma pre deti s AU alebo PVP s MP. Výber vhodnej AAK je zložitý, môže, aj nemusí viesť kverbálnemu vyjadrovaniu. Najdôležitejšia je správna voľba AAK vzhľadom na konkrétne dieťa. Úspešná komunikácia vyžaduje, aby dieťa bolo schopné používať určité komunikačné prostriedky. Vždy je potrebné zvážiť silné a slabé stránky dieťaťa a vyberať s ohľadom na výhody a nevýhody AAK.

Najpoužívannejšie formy komunikácie pre dieťa s AU alebo PVP s MP sú: reč, ukazovanie alebo výmena obrázkovo-slovných symbolov, písanie alebo ukazovanie na písané komunikačné symboly.

Najpoužívannejšia forma komunikácie je reč, predovšetkým pre jej zrozumiteľnosť, ako aj schopnosť posilňovať verbálny prejav detí bez špecifického tréningu. Reč je vždy poruke, možno ju rýchlo a úspešne využiť. Napriek uvedenému, je pre dieťa s AU alebo PVP s MP reč mimoriadne náročná forma komunikácie. Čím neskôr začne dieťa s AU alebo PVP s MP „hovoriť“, tým je pravdepodobnejšie, že sa verbálna komunikácia vôbec nevyvinie, najmä u detí s veľmi malými schopnosťami vokálnej imitácie.

Rôzne komunikačné symboly na rôznej abstraktnej úrovni, od predmetov a fotografií k obrázkovo-slovným, až písaným symbolom, sú najpoužívanejšou formou AAK u nehovoriacich detí. Ich výhodou je, že komunikačný partner dieťaťa nemusí byť školený, aby ich vedel používať.

Prvé komunikačné symboly vychádzajú z porovnávaní s identickými reálnymi predmetmi prostredia, ktorých používanie je veľmi rýchlo osvojiteľné. Používaním týchto symbolov je zaručená presnosť vyjadrovania vďaka ich nemennosti a jednoznačnosti. Ich používanie je možné technicky prispôbiť aj deťom s prípadnými pridruženými poruchami (motoriky) – počítač, rôzne osobné elektronické „komunikátory“. Ich nevýhodou je, že musíme mať komunikačné symboly v danom priestore, inak dieťa nie je schopné komunikovať, ak sa nevyskytuje komunikačný symbol, vyskytuje sa problémové správanie). Neexistuje prirodzená skupina ľudí, ktorá ich používa. Pri ich používaní musia byť komunikujúce osoby blízko seba. S narastajúcou zložitou slovnou (abstrakciou), sa aj symboly stávajú abstraktnejšími, abstraktnejšie vyjadrenia je ťažko symbolizovať. Zložitejšie slová často vôbec nemožno vyjadriť. Napriek uvedeným nevýhodám je pre mnoho detí s AU alebo PVP s MP používanie neverbálnych foriem AAK východisko, najmä ak majú slabú úroveň vokálnej, resp. verbálnej imitácie, ak sú závislí na verbálnych promptoch (aby verbálne komunikovali, potrebujú najprv verbálny prompt, aj napriek verbalite spontánne reč nevyužívajú na komunikáciu), majú problémy so začatím rozhovoru (časté aj u detí používajúcich slovné vyjadrovanie) alebo problémy komunikovať v stresujúcich situáciách. Ich rozvíjaním umožníme aj deťom, ktoré sa nedokážu slovne vyjadrovať, zúčastňovať sa komunikačných interakcií a dávať komunikácii zmysel (pragmatika).

U detí hovoriacich, ale závislých na verbálnych promptoch, používanie AAK zmierňuje až eliminuje túto „závislosť“ a podporuje spontánnosť komunikácie.

Niekoľko poznámok k posunkom

Najpoužívanejšia forma komunikácie u detí so sluchovým postihnutím.

V repertoári dieťaťa s AU alebo PVP s MP môže mať motorická imitácia dôležité miesto.

Učiteľ môže používať fyzický prompt, ktorý postupne zmierňuje.

Posunky sú nezávislé od vonkajšej pomoci a pomôcok, podobne ako reč.

Posunková reč vytvára topograficky založený jazyk, ktorý je podobný reči.

Posunky môžu podporiť vývin reči.

Užívatelia sa musia naučiť posunkovú reč.

Každý posunok musí byť presne motoricky zvládnutý, pedagóg musí byť školený nielen v posunkovej reči, ale aj v používaní promptov a ich diferenciačnom podmieňovaní.

Dieťa s AU alebo PVP s MP najčastejšie zlyháva, lebo sa nedokáže naučiť použiteľné množstvo slov (posunkov), nepoužíva ich spontánne a negeneralizuje.

Podobne ako slová, aj posunky používa idiosynkraticky a tvorí posunkové neologizmy.

2.Proces vyučovania

Proces vyučovania predmetu Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností sa bude realizovať na hodinách Rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností, 8 hodín týždenne, spolu 312 hodín ročne.

Ciele dosahujeme rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka a ním preferovaných aktivít s využitím prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

*Urobte malú skupinu predmetov, o ktorých ste si istí, že sú predmetom záujmu žiaka a druhú, o ktorej ste si naopak istí, že nevzbudia záujem žiaka. Exponujte obľúbený predmet a opýtajte sa: "Prosíš si?", okamžite povzbudíte k odpovedi: "áno" a dajte žiakovi predmet. po niekoľkých úspešných pokusoch s "áno", naučte vyjadrovať: "nie" obdobným spôsobom.

Imitáciu je možné realizovať s akoukoľvek stavebnicou (kockami, legom, chevou alebo tvarmi vystrihnutými z farebného papiera atď.). Učiteľ sedí oproti žiakovi, medzi nimi je stôl. Každý má svoj vlastný úlohový materiál (totožný s tým druhým) na kraji stola. Učiteľ bude stavať zo svojich dielov stavebníc, na svojej polovici stola. Žiak bude kopírovať učiteľa, sediac oproti nemu. (Malo by ho kopírovať tak, ako by kopíroval diagram. T.j. ak učiteľ niečo robí záprava doľava, z pohľadu žiaka to bude zľava doprava.) Používajte diely stavebnice, ktoré majú odlišné tvary a farbu. Začnite s dvomi až tromi dielmi, postupne pridávajte počet. Len čo žiak niečo postaví napr. most, je potrebné zakomponovať to do hry (prejsť autíčkom popod most).

Prompty: Používajte fyzické vedenie, demonštráciu, verbálny prompt, ukazovanie alebo ich kombináciu. Postupne zmierňujte prompt až k úplne samostatnému napodobňovaniu žiakom. Na začiatku nácviku je promptom aj to, že žiak má k dispozícii len tie diely stavebnice, ktoré potrebuje k imitácii. Neskôr môže mať k dispozícii aj také diely stavebnice, ktoré k imitácii vzoru nepotrebuje.

Učiteľ prezentuje položku a kladie otázky.

Prompty:

Používanie verbálnych promptov, demonštrácie, gest, výrazu tváre.

Metodika dosahovania cieľov úzko korešponduje s procesom danej úrovne druhého ročníka predmetu Rozvíjanie komunikačných schopností a sociálnych zručností.

V rámci nácviku sociálnych zručností odporúčame postupovať nasledovne:

- vybrať si konkrétnu sociálnu zručnosť,
- zručnosť rozložiť na časti/ kroky,
- demonštrovať zručnosť žiakovi s použitím primeranej procesuálnej schémy ako prostriedku nesociálneho promptu,
- praktizovať zručnosť až kým ju žiak nezvládne samostatne.

3. Ciele a obsah vzdelávania

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Vedieť vyjadriť široký repertoár potrieb ukazovaním na symboly tej úrovne, ktorá je primeraná úrovni myslenia žiaka, (predmetnej alebo adekvátnej dvojrozmernej),
- imitovať činnosť iných ľudí,
- sprostredkovať imitáciu ako základ, na ktorom sa ďalej rozvíjajú ostatné dôležité schopnosti (verbalizácia, hra, sociálne zručnosti, sebaobsluha atď.),
- sprostredkovať imitáciu ako základ na "modelovanie", ktoré je dôležitým spôsobom promptu,
- sprostredkovať imitáciu ako facilitátora pozitívneho vzťahu medzi žiakom a učiteľom,
- rozvíjať existujúcu úroveň sociálnych interakcií,
- rozvíjať zručností samostatnosti,
- aktívne pomáhať dospelému pri obliekaní a vyzliekaní,
- aktívne spolupracovať pri vykonávaní hygienických návykov,
- aktívne spolupracovať pri stravovaní,
- rozvíjať predpoklady domácich zručností.

OBSAH

Používanie širšieho repertoáru symbolov (predmetných alebo dvojrozmerných) na vyjadrovanie širších potrieb ukazovaním na symboly.

Imitácia učiteľa mimo základnej polohy (bez používania predmetov):

- postavenie sa,
- dotyk hlavy,
- postavenie sa na špičky,
- dotyk ramien,
- otváranie – zatváranie dlaní,
- ruky hore – dolu,
- zakrytie očí rukami,
- dotyk brady, – dotyk chrbta,
- hojdavý pohyb trupu,
- napnutie ramenných svalov,
- mávanie pá - pá,
- tlieskanie,
- dotyk pier a iné.

Imitácia inej osoby ako učiteľa (imitácia tretej osoby).

Priradovanie písmen, číslíc, slov.

Priradovanie predmetov, ktoré sú identické vo všetkých vlastnostiach okrem veľkosti.

Nájsť rovnaké predmety - podľa vzoru, ktorý drží učiteľ. (Žiak má označiť nájdený, rovnaký predmet ukazovaním.).

Priradovanie kombinácie vlastností: farba, tvar, veľkosť.

Triedenie podľa: farieb, tvaru, veľkosti.

Podporovanie samostatnosti žiaka pri úlohách.

Účasť na dlhej interakcii (hre) s učiteľom, sledovanie naplánovaného sledu niekoľkých činností (hier), využívanie naučených schopností triedenia, porovnávania materiálu.

Takmer samostatné vyzliekanie a obliekanie častí oblečenia (bez zapínania spôn, viazanie šnúrok a pod.), s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Takmer samostatné vykonávanie hygienických potrieb na WC, s pomocou procesuálnych schém na adekvátnej úrovni žiaka.

Takmer samostatné umývanie rúk a tváre, utieranie sa po umývaní, čistenie zubov, vyčistenie nosa, uvedomovanie si potreby použiť toaletný papier a umyť si ruky po použití WC, (aj s použitím vizualizácie a procesuálnych schém zodpovedajúcich úrovni porozumenia žiaka).

Takmer úplne samostatné stravovanie (schopnosť používať kompletný príbor, schopnosť naliať si nápoj z džbánu a pod.) s použitím procesuálnych schém, vizualizácie a minimálnej manuálnej pomoci učiteľa.

Takmer úplne samostatné prestieranie pre skupinu za použitia procesuálnych schém.

Čiastočne samostatné zvládnutie ďalších domácich zručností (odkladanie riadu, natieranie chlebička a pod.).

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Poznať bežné sociálne verbálne rutiny,
- iniciovať, udržať a ukončiť rozhovor verbálne,
- dať zmysel odpovedaniu na jednoduché otázky,
- používať osvojené hrové zručnosti na interaktívne hry s dospelým,
- používať osvojené hrové zručnosti na samostatnú hru,
- podporovať spontánne vyjadrovanie žiadostí nezávisle na situačnom kontexte,
 - podporovať schopnosti vybrať si z ponúkaných aktivít,
- vnímať prítomnosť vyjadrovania gestami,
- zvyšovať mieru samostatnosti v oblasti samoobsluhy,
- nadobúdať nové domáce zručnosti.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie pre 2. ročník

1.Charakteristika predmetu Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie.

Vyučovací predmet rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie má vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) veľmi špecifický charakter z hľadiska samotných cieľov a obsahu, ale aj foriem, metód a používaných prostriedkov. Nakoľko nácvik písania pre žiaka s AU alebo PVP s MP nemá priamy, pre neho čitateľný zmysel (napr. vplyv na prítomnosť, na naplnenie jeho potrieb), používanie metód zaužívaných pri intaktných žiakoch alebo pri žiakoch s inými druhmi zdravotného postihnutia často zlyháva. Rozvíjanie grafomotoriky u žiaka s AU alebo PVP s MP predpokladá dať tejto aktivite konkrétny, najmä komunikačný zmysel, a naučené zručnosti čím skôr zaradiť do bežných sociálnych kontextov.

Mechanické precvičovanie písania izolovaných písmen, resp. pre žiaka nezmyselných a navzájom nesúvisiacich slov, môže viesť k jeho problémovému správaniu. Úhladnosť písma a zvládanie pravidiel v písaní môžu byť až sekundárnymi cieľmi, ktoré u väčšiny žiakov s AU alebo PVP s MP nie je možné dosiahnuť. Vzhľadom na to, že od prevažnej väčšiny žiakov nie je možné vyžadovať písanie písaným písmom a pre ich praktický život táto forma písma nemá praktický význam, je vhodné naučiť ich dorozumieť sa písomnou formou pri použití písmen veľkej tlačenej abecedy. K nácviku písmen malej a veľkej písanej abecedy pristupujeme len u žiakov s vhodnými dispozíciami na túto činnosť. Nácvik písaných tvarov písma vtedy nacvičujeme súčasne s nácvikom ich čítania.

Podobne ani prípravné grafomotorické cvičenia nemusia mať očakávaný motivačný efekt, práve naopak. Spojenie písania s riekankami môže viesť k objaveniu sa alebo zhoršeniu nevhodného správania (najmä k verbálnym stereotypiám).

Pre uvedené fakty je potrebné, aby bol pedagóg z hľadiska obsahového napĺňania cieľov predmetu veľmi opatrný, nakoľko musia byť veľmi individualizované. Z rovnakých dôvodov v rámci jednotlivých ročníkov a úrovní neuvádzame proces, ako ciele a obsah predmetu dosahovať.

Okrem vyučovacích hodín vyučovacieho predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností sa na rozvíjaní a upevňovaní grafomotorických zručností podieľajú ďalšie vyučovacie predmety, najmä slovenský jazyk.

Ako účinné pomôcky na vyučovanie rozvíjania grafomotorických zručností a písania okrem písacích nástrojov (hrubé voskové farby, kriedy, pastelky, ceruzky, neskôr pero), kartičiek s písmenami a obrázkami, je vhodné využívať reliéfne makety jednoduchých geometrických a iných tvarov na obkresľovanie a výkresy s predpísanými slovami, textami a nalepenými obrázkami, ktoré sa vložia do fólie, na ktorú žiak zmazateľnou fixkou môže dopĺňať vynechané písmená, slová. Takúto pomôcku možno využiť opakovane pre toho istého žiaka alebo postupne pre viacerých žiakov.

2. Proces vyučovania predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie sa bude realizovať na hodinách rozvíjanie grafomotorických zručností a písania 1 hodinu týždenne, 39 hodín ročne. Od prípravného ročníka až po 3. ročník sa neuvádza proces, ako ciele a obsah predmetu dosahovať. Až žiaci v 3. ročníku v tretej úrovni sa učia písať diktáty s krátkymi slovami pomocou jednoduchého pravidla striedania rolí: „Ideš ty- idem ja!“, t.j. striedavé písanie diktátu pedagógom a žiakom. Pri písaní písmen jednotnej veľkosti s ich správnym umiestnením do riadku na linajku – ak je potrebné, navádzať na správnu veľkosť a umiestnenie na linajku používaním komunikačných kariet. V 4. ročníku žiakov druhej úrovne motivujeme k úhladnosti písma primerane k jeho chápaniu využívaním rôznych metód : obľúbenou činnosťou, materiálne, žetónmi a pod.

3. Ciele a obsah vzdelávania

2. ROČNÍK - 1. úroveň

CIELE

- Nadobudnúť prvé skúsenosti v písaní,
- zvládnuť prípravné cviky na písanie.

OBSAH

Cvičenie jemnej aj hrubej motoriky obidvomi rukami, využívanie imitácie inej osoby ako základ cvičenia.

Upevňovanie správnej pozície tela pri písaní (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).

Uchopovanie písacieho nástroja hrubšieho tvaru (voskové farbičky, krieda) dlaňou.

Uchopovanie písacieho nástroja (voskové farbičky, pastelka, ceruzka) prstami.

Zanechávanie stopy na podložke/papieri (imitáciou inej osoby alebo vedením ruky).

Voľné čmáranie.

Repetitívne čmáranie dominantnou rukou.

Kruhové čmáranie.

Čmáranie vertikálnym smerom (imitáciou inej osoby, vedením ruky alebo použitím šablón).

2. ROČNÍK - 2. úroveň

CIELE

- Podľa inštrukcie vedieť vytvoriť na podložke/papieri stopy písacím nástrojom, (inštrukcia na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo),
- rozvinúť snahu napodobňovania pri písaní.

OBSAH

Správne držanie ceruzky.

Správne umiestňovanie papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, použitie vizualizácie polohy papiera na lavici).

Postupný nácvik kreslenia nasledujúcich tvarov na požiadanie – s promptom (karta s požadovaným tvarom alebo slovo), postupne bez neho:

- vertikálna čiara – zhora nadol, zdola nahor,
- horizontálna čiara – zľava doprava,
- kruhový tvar,
- spojenie dvoch bodov čiarou,
- spojenie niekoľkých bodov čiarou.

Vyfarbovanie bežných geometrických tvarov (s presahovaním okrajov).

Obkresľovanie makiet s geometrickými tvarmi.

Obkresľovanie predkreslených rovných čiar.

Obkresľovanie predkreslených zahnutých čiar.

Obkresľovanie predkreslených jednoduchých geometrických tvarov.

Obkresľovanie predpísaných veľkých tlačných tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – samohlásky A, E, I, O, U a spoluhlásky M, L, V, T, P.

Imitatívny zápis príslušného písmena (podľa predlohy) na požiadanie, po dobrom zvládnutí jeho obkresľovania.

Pri jednotlivých činnostiach využívať jednoduché pravidlo striedania rolí: „Ideš ty – idem ja!“

2. ROČNÍK - 3. úroveň

CIELE

- Napodobňovanie pri písaní,
- písanie písmen preberaných v čítaní.

OBSAH

Nacvičovanie správneho držania ceruzky a správneho umiestnenia papiera na pracovnom stole (ak je potrebné, navádzanie na správnu polohu používaním inštrukčných komunikačných kariet).

Uvoľňovacie cviky pred písaním – s imitovaním horizontálneho, vertikálneho a kruhového čmárania.

Obkresľovanie veľkých tlačенých tvarov písmen tak, ako sa preberajú v predmete čítanie – B, J, S, N, D, Z, Y, H, K, C, R (využívanie imitácie inej osoby ako základ obkresľovania).

Obkresľovanie tvarov pre žiaka známych číslíc.

Písanie písmena spájaním pripravených oporných bodov imitáciou inej osoby alebo vedením ruky.

Nácvik imitatívneho zápisu príslušného písmena (podľa predlohy) a číslice po dobrom zvládnutí ich obkresľovania.

Nácvik písania príslušného písmena/čísllice na požiadanie (inštrukciou na úrovni: imitačný vzor, karta alebo slovo), bez predlohy a opory – činnosť možno využiť aj ako dopísanie vynechaného písmena do slova preberaného na čítaní.

Odpisovanie slova pozostávajúceho zo známych písmen s ich umiestnením na riadok.

Vpisovanie vynechaného slova do textu - využitie osobného frekvenčného slovníka z predmetu čítanie.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Matematika pre druhý ročník

1. Charakteristika predmetu Matematika. Pre úspešné zaradenie sa žiaka s autizmom alebo ďalšou pervazívnou vývinovou poruchou s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) do bežného denného života je veľmi dôležitá aj matematická spôsobilosť. Individuálnym prístupom získava žiak prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností, na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázal v živote prirodzene aplikovať.

Ciele predmetu matematika sú kladené tak, aby bol obsah a proces vzdelávania orientovaný na žiaka, aby prostredníctvom individuálneho, názorného a štruktúrovaného prístupu pôsobili na pozitívny kognitívny rozvoj a v konečnom dôsledku aj na rozvoj celej osobnosti žiaka s AU alebo PVP s MP.

Hranice obsahu učiva jednotlivých ročníkov nesmú byť prekážkou pre efektívne vzdelávanie žiaka. Obsah učiva a čas potrebný na jeho zvládnutie sa prispôsobuje individuálnym schopnostiam žiaka.

V dôsledku triády postihnutia je potrebné klásť dôraz nielen na obsah vzdelávania, ale predovšetkým na prístup k žiakovi s AU alebo PVP s MP, na výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok a v neposlednej rade aj na vhodné učebné prostredie. Neschopnosť žiaka spolupracovať na vyučovaní môže byť spôsobená aj vonkajšími činiteľmi.

Pre mnohých žiakov s AU alebo PVP s MP je práca s učebnicou problémom, preto je potrebné zvoliť inú formu sprostredkovania učiva. Môžu to byť rôzne pracovné listy, manipulácia s konkrétnymi predmetmi, obrázkami, pracovné úlohy uložené v škatuliach, výučba prostredníctvom počítača a podobne. Záleží na osobitostiach žiaka, je potrebné adekvátne reagovať na jeho potreby, schopnosti a možnosti. To si vyžaduje cieľavedomú a namáhavú prácu pedagóga, využívajúc jeho vedomostný, kreatívny, flexibilný a ľudský potenciál.

Učivo má byť prezentované takými formami a metódami, ktoré sú pre daného žiaka najpriateľnejšími. Je treba mať na zreteli, že nie je podstatné to, aby si žiak osvojil čo najväčšie množstvo učiva, ale aby osvojené učivo vedel v čo najväčšej miere využívať v praktickom živote.

2. Proces vyučovania predmetu matematika sa bude realizovať na hodinách matematiky 4 hodiny týždenne, 156 hodín ročne.

Pri výučbe matematiky v druhom ročníku postupujeme obdobne ako v prvom, pričom sa rozširuje číselný obor, pribúdajú početné výkony v danom obore, nové pojmy v priestorovej orientácii, nové tvary rovinných a priestorových útvarov.

Pre žiaka s AU alebo PVP s MP môže byť problémom učivo osvojené v danej situácii preniesť na inú. Preto sa snažíme pri výučbe o čo najväčšiu variabilitu situácií, častosť opakovania a o čo najväčšie priblíženie sa k praktickému životu.

Je potrebné dávať pozor na žiakov, ktorých fascinuje manipulácia s číslami, aby táto manipulácia nebola odtrhnutá od reality.

3. Ciele a obsah vzdelávania

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Tvoriť skupiny z rozličných predmetov,
- rozvíjať pozornosť,
- pochopiť množstvo 2.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Vzťahy: malý – veľký.

Orientácia v priestore, vzťahy: dopredu – dozadu, hore – dole.

Priradovanie predmetov k rovnakým predmetom.

Priradovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa.

Vyhľadávanie rovnakých predmetov.

Skladanie celku z častí.

Číslo 2. Počítanie do 2, čítanie a písanie číslice 2.

Priradovanie predmetov k číslu v obore do 2.

Priradovanie čísel v obore do 2 k predmetom.

Pridávanie ešte jedného predmetu k jednému predmetu, zistenie počtu.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Porovnávať a triediť činnosti každodenného života, predmety, vlastnosti podľa určitých kritérií,
- osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel do 4,
- osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel do 4,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Porovnávanie predmetov podľa vlastností.

Triedenie predmetov podľa vlastností.

Porovnávanie a triedenie dejov podľa činností, napr. číta – píše.

Vzťahy: veľa – málo, väčší – menší, kratší – dlhší.

Vzťahy: pred – za, orientácia v priestore.

Číslo 3, číselný rad, počítanie po jednej do troch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 3, čítanie a písanie číslice 3, znázorňovanie čísla 3.

Porovnávanie čísla 3 s číslami 1, 2, rozklad čísla 3, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 3, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 3, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 3.

Číslo 4, číselný rad, počítanie po jednej do štyroch, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 4, čítanie a písanie číslice 4, znázorňovanie čísla 4.

Porovnávanie čísla 4 s číslami 1, 2, 3, rozklad čísla 4, znázorňovanie nerovnosti a rovnosti pomocou tvorenia dvojíc, zápis príslušných rovností a nerovností, určovanie čísel menších, väčších ako je dané číslo.

Sčítovanie a odčítavanie v obore do 4, zápis príkladov sčítovania a odčítania v obore do 4, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore do 4.

Pomenovanie a triedenie rovinných útvarov: kruh, štvorec, trojuholník.

Porovnávanie a triedenie: krivá – rovná čiara.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Osvojiť si základné prvky numerácie v obore 0 až 10,
- osvojiť si základné počtové výkony v obore 0 až 10,
- osvojiť si základné geometrické predstavy,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

OBSAH

Pojem čísla 6 – 10, číselný rad, určovanie a vyznačovanie počtu predmetov, priradovanie predmetov k číslu 6 -10, čítanie a písanie číslíc 6 – 10, znázorňovanie čísel 6 – 10.

Usporiadanie čísel 0 až 10, číselná os, porovnávanie čísel, vyjadrenie pomocou znakov väčší, menší, rovná sa, rozklad čísla, vzťahy hneď pred, hneď za.

Sčítovanie a odčítavanie v obore 0 až 10, zápis príkladov sčítovania a odčítania v tomto obore, pamäťový nácvik príkladov sčítovania a odčítania v obore 0 až 10.

Sčítovanie a odčítavanie v obore 0 až 10.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na sčítovanie a odčítavanie.

Pomenovanie, triedenie a porovnávanie rovinných útvarov: štvorec, kruh, trojuholník, obdĺžnik.

Pomenovanie a spoznanie priestorových útvarov medzi predmetmi každodenného života: valec.

Rovná čiara. Vlastnosti: rovná (priama) a krivá.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Vecné učenie pre 2. ročník

1. Charakteristika predmetu vecné učenie. Vecné učenie je integrovaný vyučovací predmet, v ktorom žiaci získavajú elementárne poznatky z oblasti prírodovedných a spoločenskovedných odborov.

Cieľom vyučovacieho predmetu vecné učenie je viesť žiakov k pravdivému poznaniu sveta, prírody a spoločnosti, a to na základe vlastného pozorovania zmien v spôsobe života rastlín, zvierat a ľudí.

Žiaci sa oboznamujú a manipulujú s prírodninami, vecami, učia sa chápať vzťahy medzi nimi a vedieť vyjadriť tieto zákonitosti slovom, usporiadaním, kresbou, alebo akýmkoľvek pre nich prijateľným spôsobom.

Vo výchovno-vzdelávacom procese je potrebné, individuálne pre každého žiaka, citlivo zvážiť výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok, vhodnú formu motivácie, optimálnu náročnosť a čas potrebný na vykonanie úlohy, mieru členenia úlohy na jednoduchšie kroky, formu a mieru pomoci, vhodné učebné prostredie s optimálnym množstvom stimulov.

2. Proces vyučovania vecného učenia sa bude realizovať na hodinách vecného učenia 1 hodinu týždenne, 39 hodín ročne.

Žiaci s AU alebo PVP s MP sa musia vo svojom bezprostrednom prostredí cítiť bezpečne, musia vedieť, kde má čo svoje miesto, musia vedieť, kde a s čím môžu počítať. To, čo môžu urobiť pre svoje bezprostredné okolie, triedu, spolužiakov im musíme povedať, dať im primerané úlohy, ktoré si svedomím povinnosti aj zastanú. Musíme im dať na vedomie, že tie činnosti, ktoré vykonali sú dôležité a všetci sa tešia, že ich urobili.

Pochopenie rodinných vzťahov môže byť pre žiaka s AU alebo PVP s MP problematické. Najzákladnejšie rodinné vzťahy: rodičia, súrodenci, starí rodičia poznajú, pretože ich bezprostredne prežívajú v každodennom živote. Niektoré z nich vedia aj bez pomoci vymenovať. Širšie rodinné vzťahy nechápu vôbec, alebo len veľmi ťažko. Pomocou by mohlo byť vyhotovenie albumu s fotkami, ktoré si môžu často prezerať, rozprávať o nich, odpovedať na otázky.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP si neuvedomuje vlastné telo, nevšímajú si napr. rozmery svojho tela. Avšak kritéria telesného zdravia sa vedia mechanicky naučiť, na základe pravidiel ich aj dodržiavať. Pedagóg sa musí usilovať, aby žiak nadobudol čo najviac poznatkov o sebe samom, o ochrane svojho zdravia.

Žiaci môžu získať poznatky o človeku, o prírode, ale nie sú schopní vidieť vzťahy existujúce medzi nimi. Môžeme vytvoriť zoznam, tabuľku v záujme uľahčenia výučby prebiehajúcej mechanickou cestou.

Príroda ako súvislý, harmonický celok sveta poskytuje žiakom s AU alebo PVP s MP zážitok len málokedy. Najradšej sa ponoria do jednotlivých častí javov, vecí, ktoré dlho a rituálnym spôsobom pozorujú. Je potrebné, aby učiteľ usmerňoval pozornosť žiaka, upozornil na podstatné vlastnosti, porovnával jednotlivé javy, napr. zmeny počasia, pohyb hmyzu, hľadajú konáre, plody, kamene apod., nosia ich domov. Robia to bez toho, aby im toto zberateľstvo dávalo nejaký zvláštny estetický zážitok.

3. Ciele a obsah vzdelávania

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Poznať osobné údaje blízkych ľudí,
- orientovať sa v priestore,
- orientovať sa v čase,
- poznávať prírodu v priamom kontakte,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

OBSAH

Základná orientácia

Mená rodičov, súrodencov, spolužiakov, učiteľa.

Orientácia v priestore: trieda, budova školy.

Pomenovanie zariadenia triedy.

Porozumenie najjednoduchším časovým údajom a vzťahom: dopoludnia, režim dňa.

Spoznávanie vlastného tela: ukázanie aspoň troch pomenovaných častí tela na iných.

Poznávanie prírody

Domáce zvieratá: krava, sliepka.

Ďalšie voľne žijúce zvieratá.

Pojmy: vtáky a hmyz.

Rastliny: kvety a stromy.

Pozorovanie zmien v prírode: ročné obdobia, teplo, zima, dážď, slnko, atď..

Orientácia v bežných životných situáciách

Verejná doprava: výstup a nástup do dopravného prostriedku.

Postupné poznávanie dopravných prostriedkov: auto, autobus, električka.

Obchod: správanie sa v obchode, rozlišovanie obchodov podľa zamerania: potraviny, drogéria.

Rozpoznávanie základných potravín.

Poznať úlohu zubného lekára a zdravotnej sestry.

Poznať zameranie lekárne, jej označenie.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Poznať najjednoduchšie priestorové pojmy a vzťahy, tieto vyjadriť manipuláciou s predmetmi, slovne, kresbou, pohybom, –vedieť sa orientovať v triede a v budove školy,
- poznať mená ročných období,
- poznať mená dní v týždni a mesiacov,
- uvedomovať si rozdiely v počasí a správne ich pomenovať,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- nadobudnúť správny vzťah k spoločnému majetku –pomôcky, zariadenie triedy,
- osvojiť si základné pravidlá správnej životosprávy a kultúrneho správania.

OBSAH

Trieda, škola a okolie školy

Poznávanie, pomenovanie a rozlíšenie predmetov a činností, s ktorými sa žiaci stretávajú v triede a v škole: zariadenie triedy, pomôcky, školské potreby.

Poznať meno svojho učiteľa a spolužiakov.

Rozlíšenie vyučovacej hodiny a prestávky.

Poznávanie najbližšieho okolia školy.

Orientácia v okolí školy.

Orientácia v čase

Porozumenie časovým údajom a vzťahom: dnes, včera, zajtra, poludnie.

Určenie dní v týždni, pracovné dni, voľné dni.

Príroda

Pozorovanie a pomenovávanie zmien v prírode podľa ročných období.

Charakteristické znaky jednotlivých ročných období.

Zvieratá v prírode

Domáce zvieratá: pes, mačka, krava, koza, prasa, sliepka, hus, zajac, kôň.

Voľne žijúce zvieratá: myš, jež, medveď, líška.

Vtáky a hmyz: drozd, lastovička, motýľ, včela, mucha, lienka, sýkorka.

Rastliny v prírode

Kvety: ruža, tulipán a iné.

Stromy: hruška, jabloň, slivka, čerešňa, marhuľa, broskyňa a ich plody.

Kríky: maliny, ríbezle.

Starostlivosť o zdravie

Pomenovanie jednotlivých častí tela: hlava, krk, trup, končatiny.

Pomenovanie (ukázanie) hlavných častí tváre: čelo, líca, oči, nos, ústa, brada, uši.

Rozlíšenie pojmov a ich význam: zdravie, choroba, lieky, lekár.

Základné hygienické návyky a ich význam pre zdravie.

Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Bezpečnosť cestnej premávky

Prechádzanie cez cestu s pomocou.

Poznanie niektorých dopravných značiek, napr. prechod pre chodcov.

Predchádzanie úrazom a chorobám.

Zásady bezpečnosti pri hrách, výletoch a kúpaní.

Obchod

Rozoznávanie obchodov podľa zamerania a nápisov.

Poznanie a pomenovávanie rozličného tovaru, najmä potravín.

Poznávanie mincí podľa ich hodnoty.

Zameranie sa na primerané správanie sa v obchode.

Domov a rodina

Mená najbližších príbuzných: stará mama, starý otec, teta, strýko a iné.

Pomenovanie príbuzenských vzťahov medzi členmi rodiny.

Pomenovanie častí bytu: kuchyňa, izba, kúpeľňa, WC, atď..

Pomenovanie zariadenia bytu.

Kuchyňa: zariadenie, elektrospotrebiče, celkové vybavenie kuchyne.

2. ROČNÍK – 3.úroveň

CIELE

- Orientovať sa v budove školy,
- na základe pozorovania zmien v živote rastlín, zvierat a ľudí vytvárať si predstavu o ročných obdobiach,

- poznať názvy ročných období a dní v týždni,
- poznať domáce zvieratá a ich mláďatá a niektoré voľne žijúce zvieratá,
- osvojiť si hlavné zásady správnej životosprávy a kultúrneho správania,
- uvedomenie si základných vzťahov v rodine.

OBSAH

Škola a jej okolie

Pomenovanie zariadenia triedy.

Poznať a pomenovať školské potreby a pomôcky, uložiť na lavicu, do aktovky, udržiavať ich v poriadku.

Rozlíšenie čo je spoločné a čo osobné v triede.

Poznanie zamestnancov školy: riaditeľa školy, zástupcu riaditeľa, iných učiteľov, vychovávateľov, školníka a iných zamestnancov.

Slušne pozdraviť, o niečo požiadať, poďakovať.

Orientácia v budove školy.

Poznávanie objektov v okolí školy, vedieť, čo je križovatka, ako sa cez ňu prechádza, poznať význam svetelných signálov a správne na ne reagovať.

Jeseň

Pozorovanie zmien počasia v jeseni.

Poznať pojmy: slnečný, hmlistý, daždivý.

Jesenné mesiace, ich názvy.

Oboznamovanie sa s časovými údajmi: hodina, deň, noc, dnes, včera, zajtra, teraz, potom, skôr, neskôr.

Rozoznať sad, záhradu a park.

Poznávanie ďalších druhov ovocia a zeleniny, ich vlastností, zber a uskladnenie.

Pestovanie plodín na poli-obilie, zemiaky, cukrová repa a iné.

Poznávanie zvierat na obrázku, podľa možností aj v skutočnosti -veverička, jež, myš, zajac, bažant, vrabec a iné.

Zima

Pozorovanie zmien počasia, uvedomenie si zimy ako ročného obdobia, zimné mesiace.

Stromy v zime: listnaté, ihličnaté stromy -smrek, borovica.

Zvieratá v zime: voľne žijúce zvieratá -srnec, jeleň, líška, drozd, sýkorka, vrabec, vrana, ich potrava, ochrana, pozorovanie.

Dodržiavanie bezpečnostných pravidiel pri zimných športoch.

Vianočné tradície.

Rodina a spoločnosť

Orientácia v príbuzenských vzťahoch: stará mama, starý otec, vnučka, vnuk.

Poznať bydlisko, dom a jeho vnútorné členenie, umiestnenie bytu v dome.

Triedenie predmetov podľa účelu: nábytok, kuchynský riad, hračky, školské potreby.

Správanie sa v obchode pri nákupe, poznávanie platidiel a ich hodnotu.

Oboznamovanie sa s najdôležitejšími službami obyvateľstvu: oprava obuvi, oprava odevov, práčovne, čistiarne a pod. .

Orientácia vo verejnej budove, napr. na pošte, služby, ktoré poskytujú.

Bezpečnosť cestnej premávky

Dodržiavanie zásad správneho a bezpečného správania sa pri chôdzi po chodníku a po ceste.

Nacvičovanie bezpečného prechádzania cez cestu, vedieť čo je križovatka, ako prechádzať cez riadenú križovatku, ako prechádzať cez vozovku mimo vyznačeného priechodu.

Poznanie niektorých dopravných značiek, napr. prechod pre chodcov.

Predchádzanie úrazom a chorobám pri hrách, výletoch a kúpaní sa.

Starostlivosť o zdravie

Základné hygienické návyky pri manipulácii s jedlom, význam pre zdravie.

Udržiavanie poriadku v triede.

Udržiavanie čistoty odevu a obuvi.

Obliekanie sa podľa ročného obdobia.

Oboznámenie sa s prácou lekárov a zdravotných sestier v zdravotnom stredisku, vedieť ako sa správať u lekára.

Jar

Jedno z ročných období, pomenovanie jarných mesiacov.

Pozorovanie zmien v prírode: otepľovanie, odmäk, dlhší deň, kratšia noc.

Pozorovanie činnosti detí a práce dospelých na jar doma a v prírode.

Poznávanie niektorých jarných kvetov: snežienka, fialka, prvosienka.

Rozlišovanie časti rastlín: koreň, stonka, list a kvet.

Starostlivosť o rastliny v kútiku živej prírody, resp. na školskom pozemku.

Nebezpečenstvo požiaru v prírode, napr. pri vypaľovaní suchej trávy.

Vedieť pomenovať domáce zvieratá a ich mláďatá: pes, mačka, hus, sliepka, prasiatko, krava, kôň a iné.

Práca a odpočinok

Pracovné dni a dni odpočinku.

Názvy dní v týždni, voľná sobota, nedeľa, prázdniny, sledovanie času na hodinách, Oboznamovanie s pojmami: továreň, dielňa, predajňa a iné.

Poznávanie výrobkov, ktoré denne používajú.

Leto

Uvedomenie si striedania ročných období, názvy letných mesiacov.

Pozorovanie počasia: horúce a slnečné dni, búrka, vietor, dážď, atď..

Poznávanie rôznych druhov letného ovocia, jeho vlastností: farba, chuť, veľkosť, vôňa.

Jedovaté plody rastlín, napr. huby, vedieť, že v prírode sa vyskytujú rastliny, ktoré ohrozujú zdravie.

Poznávanie lúčnych kvetov z najbližšieho okolia.

Správanie sa v prírode, získavanie poznatkov ako chrániť prírodu.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Pracovné vyučovanie pre 2. ročník

1. Charakteristika predmetu Pracovné vyučovanie. Má významnú úlohu vo vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) a to z hľadiska: úspešného sociálneho začlenenia sa do spoločnosti, vytvárania sociálneho, pracovného a osobného uplatnenia sa, individuálneho rozvoja jeho osobnosti a z hľadiska vytvárania vzťahov k okolitému životu.

Pracovné vyučovanie je dôležitým faktorom pri vytváraní samoobslužných a hygienických návykov, pri vytváraní a rozvoji poznávacích procesov, motorických a pracovných zručností a návykov. Osvojovanie si rôznych pracovných zručností vo vyšších ročníkoch je dôležitým činiteľom pred profesionálnej prípravy.

Pracovné vyučovanie prispieva k uspokojovaniu osobných potrieb žiaka, k rozvoju jeho schopností, možností a zručností. V kooperácii s ostatnými predmetmi prispieva k rozvoju celej osobnosti žiaka, a tým sa stáva jeho život zmyslupnejším a nezávislejším.

Obsah predmetu pracovné vyučovanie sa realizuje v čo najväčšej miere v prirodzených podmienkach, v situáciách, v ktorých bude žiak danú činnosť v reálnom živote vykonávať.

Pri blokovom vyučovaní sa rozdeľuje vyučovacia jednotka na kratšie časové úseky, podľa schopností žiaka tak, aby bola dodržaná určená časová dotácia.

Obsah predmetu je členený na tri úrovne, v jednotlivých úrovniach na zložky. Toto rozdelenie vychádza zo schopnosti žiaka osvojiť si obsah daného učiva a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote.

Pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu je potrebné individuálne pre každého žiaka citlivo zvážiť výber vhodných metód, foriem, didaktických prostriedkov a pomôcok, vhodnú formu motivácie, optimálnu náročnosť a čas potrebný na vykonanie úlohy, mieru členenia úlohy na jednoduchšie kroky, formu a mieru pomoci, vhodné učebné prostredie s optimálnym množstvom stimulov.

U žiakov s AU alebo PVP s MP býva častým problémom nedostatok motivácie, pozornosti a vytrvalosti. Preto treba pri vytváraní úlohy pre konkrétneho žiaka vedieť, čím sa dá motivovať (čo býva mnohokrát ťažké zistiť) a upútať jeho pozornosť. Zvyčajne na začiatok práce zaraďujeme ľahkú úlohu, ktorú žiak bezpečne zvládne a ktorá ho môže motivovať k ďalšej práci. Až potom zaraďujeme úlohu alebo činnosť, ktorú si má žiak osvojiť, poprípade utvrdiť. Na záver zaraďujeme úlohu alebo činnosť, ktorú má žiak rád. Nácvik jednotlivých činností nesmie byť samoúčelným, snažíme sa o to, aby žiak osvojenú činnosť vedel využiť v praktickom živote, inak jej osvojenie nemá pre žiaka význam. Jednotlivé pracovné úlohy je potrebné rozdeliť podľa schopností žiaka na čiastkové úlohy, inak by si ju žiak pre jej náročnosť nemusel vedieť osvojiť.

Žiakovi je potrebné poskytovať primeranú pomoc, forma a miera závisí od schopností konkrétneho žiaka. Pri najslabších žiakoch môže ísť o úplnú fyzickú pomoc pedagógom. Ak si žiak osvojil určitú časť činnosti, pedagóg poskytuje len čiastočnú fyzickú pomoc. Pre iných žiakov môže byť postačujúcou pomocou slovný návod alebo predvedenie činnosti. Najmiernejšou pomocou je poskytnutie pomoci prostredníctvom pokynov. Pre niektorých žiakov môže byť dostatočnou pomocou už len samotná prítomnosť pedagóga. Je potrebné citlivo zvážiť, ktoré činnosti už má žiak osvojené, aby mu nebola poskytovaná väčšia pomoc ako žiak v skutočnosti potrebuje, čím by sa brzdil jeho ďalší rozvoj.

Dôležité je aj prostredie, v ktorom sa pracovný proces realizuje. Nesmie byť prestimulované, aby pozornosť žiaka bola sústredená na požadovaný úkon a nebola odvádzaná prostredím. Netreba zabúdať ani na neprimeranú citlivosť na senzorické podnety niektorých žiakov s AU alebo PVP s MP, najmä pri prácach v dielni. Je potrebné primerane upraviť pracovné prostredie a podmienky, aby zvýšená zmyslová vnímavosť nebola prekážkou pre ďalšie vzdelávanie žiaka. V niektorých prípadoch môže byť potrebná aj úprava pracovných nástrojov a prostriedkov.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP má problémy s vytrvalosťou, pozornosťou a s ochotou spolupracovať. To môže vyplývať aj z nedostatočnej časovej a priestorovej orientácie, z nezrozumiteľnosti obsahu a postupu požadovanej činnosti.

Štruktúrovanie a vizualizácia pomôže žiakom zorientovať sa v pracovnom priestore a v čase, zorientovať sa v tom, kedy sa má daná úloha vykonávať. Žiak získa prehľad, kedy úloha začína, kedy končí, aká je následnosť postupu krokov pri vykonávaní danej úlohy a tak isto získa prehľad o tom, čo bude vykonávať po ukončení úlohy. Každá zadávaná pracovná úloha musí byť jednoznačná, zrozumiteľná, aby žiak vedel čo má urobiť a ako má postupovať. Pri poskytovaní vizualizovanej pomoci je nutné citlivo zvážiť množstvo vizualizácie. Použitie vizuálnych prostriedkov musí byť veľmi flexibilné.

Pre žiaka s autizmom je dôležité, aby pri vykonávaní pracovných činností bol úspešný. Preto pri zadávaní pracovných úloh postupujeme od najjednoduchších k zložitejším. Ak žiak pri práci urobí chybu, nehodnotíme to slovne, len ho opravíme a ukážeme mu, ako má správne postupovať.

Vzhľadom na to, že u mnohých žiakov s AU alebo PVP s MP je narušená schopnosť predvídať čo sa stane, je potrebné zaistiť bezpečnosť žiakov potrebnými opatreniami, a tiež nácvikom bezpečných pracovných návykov.

Pri výučbe pracovného vyučovania je neustále potrebné zohľadňovať aktuálnu dosiahnutú úroveň žiaka, aby osvojovanie si nových vedomostí, zručností a návykov bolo prirodzeným pokračovaním výučby. Nesmieme zabúdať na spoluprácu s rodičmi, aby všetko to, čo si žiak osvojil v školskom prostredí, vedel zužitkovať aj v reálnom živote.

2. Proces vyučovania pracovné vyučovanie sa bude realizovať na hodinách pracovného vyučovania 2 hodiny týždenne, 78 hodín ročne.

Pri nácviku samoobslužných zručností a hygienických návykov je dôležité nerobiť prácu za žiaka. Poskytujeme mu primeranú pomoc tak, aby si danú činnosť postupne osvojoval a perspektívne aj sám vykonával. Napr. pri nácviku používania gombíkov, u žiakov na najnižšej úrovni, postavíme sa za žiaka a vedieme jeho ruky, prsty k rozopnutiú alebo zapnutiú gombíka. Nesmieme zabúdať, že dierka a gombík musia byť dostatočne veľké, primerané k motorickým schopnostiam žiaka.

Prostredníctvom pracovnej výchovy sa snažíme nielen o rozvoj rôznych návykov a pracovných zručností, ale aj o sociálny rozvoj žiaka. Napr. žiaka na najnižšej úrovni sa snažíme naučiť, aby vedel podať, priniesť požadovaný predmet druhej osobe a podobne.

Manipuláciou s rôznymi predmetmi sa snažíme u žiakov zvyšovať vnímavosť na zmyslové podnety, schopnosť triediť a porovnávať

U žiakov 2. úrovne sa snažíme dosiahnuť, aby základné samoobslužné zručnosti a hygienické návyky vykonávali s miernou pomocou, aby pri stolovaní samostatne používali lyžicu, aby sa vedeli obslúžiť s vopred pripraveným jedlom, aby sa obliekali a vyzliekali len s miernou pomocou. Pri uvedených činnostiach zohráva významnú úlohu vizualizácia. Žiaci sa učia odkladať predmety na určené miesto podľa pokynov, používať predmety podľa ich určenia a používať predmety viacerými spôsobmi. Ak žiak s AU alebo PVP s MP používal predmet v danej situácii, môže byť pre neho problém

pochopiť, že sa dá daná vec použiť aj v inej situácii. Preto je potrebná variabilita nácvikov.

Osvojenie si zručnosti skladania puzzle, mozaík, skladačiek a podobne, môže byť pre žiaka prínosom, okrem iného, aj pre zmysluplné strávenie voľného času, kedy sa žiaci s AU alebo PVP s MP zvyčajne venujú svojim stereotypom.

Žiaci 3. úrovne sa učia rozlišovať čistotu rúk, česať sa a upravovať svoj vzhľad. Často sa stáva, že aj keď žiak samostatne zvláda základné hygienické návyky a vie sa samostatne obliecť, nedbá na konečnú úpravu vzhľadu. Preto je dobré, ak žiak pri nácviku používa zrkadlo, aby aj vizuálne mohol skontrolovať úpravu svojho výzoru.

Nácvik jedenia s príborom môže byť pre žiakov AU alebo PVP s MP veľmi ťažký, pretože si vyžaduje koordináciu oboch rúk. Pokiaľ žiak nemá túto schopnosť dostatočne rozvinutú, nemožno od neho očakávať aby jedol oboma rukami.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení nerobí zvyčajne žiakom problémy, najmä ak im poskytneme vizuálnu pomoc, napr. farebné rozlíšenie tlačidiel.

V druhom ročníku sa žiaci 3. úrovne učia upravovať pôdu, siať a pracovať s jednoduchým záhradníckym náradím. Aj pri tejto činnosti je dôležitá vizualizácia a štrukturalizácia.

3. Ciele a obsah vzdelávania

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky,
- utvárať základné samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať schopnosť napodobňovať,
- rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- poznávať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena – návyk na spoluprácu.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s pomocou.

Používanie WC – splachovanie, toaletného papiera a vreckovky.

Vyzliekanie a obliekanie odevu s pomocou.

Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.

Používanie suchého zipsu.

Základné návyky pri stravovaní, sedieť určitý čas pri jedle.

Spoznať potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.

Používanie rúk pri jedle.

Pitie z pohára držaného obidvoma rukami.

Rozvoj jemnej a hrubej motoriky

Chyťanie predmetov prstami. Zvyšovanie schopnosti uchopenia a stisku.

Manipulovanie s predmetmi oboma rukami.

Prenášanie predmetov na väčšiu vzdialenosť.

Udržanie prenášaných predmetov v požadovanej výške.

Udržanie zovretia ruky pri tlaku dole: miešanie lyžicou, hladenie stierkou a pod..

Zbieranie malých predmetov pomocou palca a ukazováka.

Umiestnenie predmetu do otvoru.

Postavenie predmetov stredných a veľkých rozmerov na seba.

Manipulovanie s drevenými kockami, ukladanie dvoch kociek na seba, vedľa seba.

Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.

Zapínanie a vypínanie osvetlenia.

Odskrutkovanie veka pohára - krúžiť zápästím pri držaní predmetu.

Púšťanie vody: páková batéria, kohútik.

Skladanie puzzle s veľkými dielikmi.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto s pomocou.

Odkladanie odevu a obuvi s pomocou.

Primerané používanie predmetov, hračiek, napr. posúvanie autíčka.

Práce v dielni

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo a iné.

Trhanie a krčenie papiera, poznávanie jeho vlastností.

Navliekanie rôznych predmetov a prírodnín: veľké korále, šípky, cestoviny a iné.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- rozvíjať schopnosť napodobňovania,
- rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena - nácvik činností a postupov potrebných pri osobnej hygiene.

Používanie hygienických potrieb.

Osvojenie si hygienických návykov s miernou pomocou.

Používanie WC, splachovanie.

Osvojiť si používanie toaletného papiera a vreckovky.
Vyzliekanie a obliekanie odevu s miernou pomocou.
Obúvanie a vyzúvanie s miernou pomocou.
Zapnutie a rozopnutie veľkého gombíka s čiastočnou pomocou.
Používanie zipsu, patentiek. Navliekanie šnúrky do topánky, viazanie uzla.
Osvojenie si základných návykov pri jedle.
Spoznať potreby pre stravovanie, spoznať vlastné a používať ich.
Používanie lyžice pri jedle.
Samoobsluha pri desiatovaní: naliať do pohára, rozbaľiť chlieb, otvoriť jogurt, očistiť niektoré druhy ovocia, napr. banán a iné.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto podľa pokynov.
Odkladanie odevu a obuvi podľa pokynov.
Utieranie prachu s pomocou.
Vynášanie odpadkov s pomocou.
Vedieť vymeniť uterák.
Otváranie a zatváranie dverí, zásuviek, okien.
Používanie kľúča pri odomykaní a zamykaní dverí.
Zapnutie a vypnutie osvetlenia.
Otváranie a zatváranie veka so závitom – menšie nádoby.
Otváranie a zatváranie vodovodného kohútika.
Používanie štipcov na bielizeň.
Primerané používanie predmetov a hračiek.
Používanie predmetov viacerými spôsobmi, napr. lyžica: miešanie - naberanie.
Rozlíšenie potravín od iných predmetov.
Rozlíšenie potravín, ktoré patria do chladničky s pomocou.
Rozlíšenie odpadkov od iných predmetov.
Zvyšovanie samostatnosti pri jednoduchom prestieraní k stolovaniu.
Odkladanie špinavého riadu zo stola.
Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.
Základy bezpečnosti v kuchyni.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Oboznámenie sa s rôznymi materiálmi: papier, textil, drevo, plastelína, prírodniny.
Triedenie, priradovanie a porovnávanie predmetov podľa vlastností: farba, tvar, veľkosť, materiál, použitie a pod..
Manipulovanie s predmetmi a drobným materiálom: dvíhanie, prenášanie, prekladanie, vkladanie, vyberanie, navliekanie, lepenie, presýpanie.
Namotávanie a spleťanie vlny, rôznych druhov špagátov a podobných materiálov.
Stríhanie papiera, textilu, vlny, špagátov a prírodnín.
Viazanie uzla a nácvik viazania mašličky.
Strúhanie ceruzky.

Práce s papierom

Trhanie, krčenie a lepenie papiera, spoznávanie základných vlastností papiera.
Obkresľovanie, vytrhávanie, lepenie a vyfarbovanie šablóny z papiera.
Nalepovanie samolepiek.
Nalepovanie natrhaných papierikov na vopred predkreslený tvar.

Gumovanie papiera.

Montážne a demontážne práce

Navliekanie predmetov: korále, vhodné cestoviny a pod..

Manipulovanie s kockami: ukladanie kociek na seba, vedľa seba.

Odskrutkovanie, zaskrutkovanie predmetov a hračiek.

Práce so stavebnicami rôzneho materiálu.

Skladanie jednoduchého puzzle.

Podľa vzoru vedieť zostaviť tvar zo špajdlí, dreviek a podobného materiálu.

Pestovateľské práce

Polievanie izbových kvetov, záhonov a rastlín na pozemku s pomocou.

Oboznámiť sa so sadením, klíčením a rastom rastlín.

Hrabanie s hrabľami.

Oboznámenie sa so záhradným náradím: motyka.

Zbieranie plodov z listnatých a ihličnatých stromov.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Utvárať základné hygienické návyky a samoobslužné zručnosti,
- utvárať základné stravovacie schopnosti a návyky,
- rozvíjať jemno-motorické zručnosti,
- rozlišovať rôzne materiály,
- adekvátne používať predmety,
- utvárať základné pracovné zručnosti a návyky,
- utvárať základné pracovné zručnosti pri pestovateľských prácach.

OBSAH

Samoobslužné činnosti

Osobná hygiena: umývanie rúk, tváre, sprchovanie, umývanie celého tela, čistenie zubov a nechtov.

Používanie hygienických potrieb.

Upevňovanie hygienických návykov.

Samostatné používanie WC, splachovanie.

Vedieť rozlíšiť špinavé a čisté ruky.

Používanie toaletného papiera a vreckovky.

Česanie a upravovanie vzhľadu. Vyzliekanie a obliekanie odevu.

Obúvanie, vyzúvanie, šnurovanie a zaväzovanie obuvi.

Zapnutie a rozopnutie gombíka, upevňovanie opaskov.

Používanie gombíkov, opaskov, zipsu, patentiek a háčikov.

Osvojenie si základných stravovacích návykov.

Používanie príboru pri jedle.

Samoobsluha pri desiatovaní.

Práce v domácnosti

Odkladanie predmetov na určené miesto, udržiavanie poriadku.

Odkladanie odevu a obuvi na určené miesto.

Kefovanie a prášenie šiat. Výmena uteráka.

Čistenie topánok: umývanie, kefovanie, krémovanie a leštenie.

Utieranie prachu, zametanie.

Pozbieranie odpadkov do koša.

Základné obsluhovanie bežných domácich audio a video zariadení.

Primerané používanie predmetov, hračiek.

Rozlíšenie potravín od iných predmetov, ukladanie na určené miesto.

Potraviny patriace do chladničky – vedieť rozlíšiť od iných potravín.

Odkladanie potravín na určené miesto.

Osvojenie si základov zložitejšieho prestierania k stolovaniu- plytký a hlboký tanier, servítka, príbor, pohár.

Odkladanie špinavého riadu zo stola.

Utieranie stola.

Utieranie a odkladanie riadu na určené miesto.

Rozpoznanie špinavého a čistého riadu.

Bezpečne pracovať v kuchyni.

Šitie - navliekanie nite do veľkej ihly, na konci zdvojenej nite urobiť uzlík. Prepichávanie kartónu s narysovanými priamkami a bodmi.

Preťahovanie bužírky, vlny cez otvory na cvičných doskách.

Práce v dielni

Práce s drobným materiálom

Upevňovanie zručností z 1. ročníka.

Manipulovanie s drobným materiálom: triedenie, priraďovanie, porovnávanie, ukladanie predmetov a prírodnín podľa vlastností.

Skladanie, spájanie, navliekanie, upravovanie, ohýbanie, navíjanie, strihanie, lisovanie, nalepovanie, zlepovanie.

Prepichávanie, napichávanie, viazanie, zväzovanie, nadväzovanie a spleťanie drobného materiálu.

Vytváranie mozaík, vzorov podľa určitého pravidla.

Práce s papierom

Spoznávanie základných vlastností papiera: farba, povrch, hrúbka.

Triedenie, priraďovanie a porovnávanie rôznych druhov papiera podľa vlastností.

Rozlišovanie papiera podľa druhu: farebný, pijavý, výkresový, baliaci, priekleповý, novinový, kartónový...

Práca s papierom: vytrhávajúce, krčenie, nalepovanie, zlepovanie, prekladanie, skladanie a strihanie, rezanie.

Obkresľovanie tvaru podľa šablóny.

Vystrihávanie jednoduchých tvarov z preloženého papiera.

Montážne a demontážne práce

Triedenie, priraďovanie a porovnávanie rôznych druhov stavebníc podľa vlastností: veľkosť, farba, tvar, materiál.

Zostavovanie modelov zo stavebníc podľa predlohy i bez nej.
Rozoberanie modelov.
Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky, domina.

Pestovateľské práce

Ošetrovanie izbových rastlín.
Úprava pôdy pred siatím: kopanie, hrabanie a kolíkovanie pôdy.
Siatie do riadkov a jamiek. Pozorovanie klíčenia semien.
Sadenie suchých a predklíčených semien.
Pestovanie kvetín, hrachu, fazule, reďkovky.
Pletie, okopávanie a polievanie záhonov.
Práca s jednoduchým záhradníckym náradím: motyčka, lopatka, hrable.
Zber úrody, ovocia a zeleniny, s pomocou.
Pozorovanie prírody v parku, v sade a v záhrade.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútný systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Hudobná výchova pre 2. ročník

1. Charakteristika predmetu Hudobná výchova. Hudba je svojou podstatou jedinečná cesta ku komunikácii žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiaci s AU alebo PVP s MP“). Jej efektívnosť spočíva v dvoch rovinách:

- hudba môže vytvárať ucelené, stabilné a predpovedateľné prostredie,
- melódia, harmónia a rytmus obľúbenej piesne poskytuje známe podnety, čím vytvára pocit bezpečia v neznámom a stresujúcom prostredí.

Hudba môže byť aj veľmi flexibilná: mení sa z momentu na moment, odrážajúc správanie a emócie žiaka.

Hudobná výchova znamená pre žiakov s AU alebo PVP s MP používanie hudby pre nehudobné ciele v oblastiach: kognície, komunikácie a socializácie.

Hlavným poslaním hudobnej výchovy u žiakov s AU alebo PVP s MP je dosahovanie iných, ako hudobných cieľov, t.j. prvoradým cieľom nie je učiť sa o hudbe, učiť sa hrať na nejakom nástroji. Samozrejme, keď žiak prejavuje záujem a je schopný absolvovať „bežnú“ hudobnú výchovu s určitými modifikáciami, treba ho v tom podporovať a rozvíjať. Môže to byť účinná cesta k integrácii.

Vyučovací predmet hudobná výchova má dôležitý vplyv na rozvoj osobnosti žiaka. Hudobná výchova pre žiakov s AU alebo PVP s MP má dva základné ciele:

- rozvoj komunikácie,
- uvoľnenie, resp. zmysluplné trávenie času (t.j. sekundárne zmierňovanie nežiaducich foriem správania).

Hudobná výchova podporujúca rozvoj komunikácie. Hudba produkovaná pedagógom, alebo reprodukovaná oslovuje každého individuálne. Vŕha žiaka do takých hudobných aktivít, pomocou ktorých sa učí nadväzovať kontakty s rovesníkmi a s dospelými. Slová sú abstraktné a pre žiaka s AU alebo PVP s MP predstavujú bariéru. Hudba je flexibilnejšia, zvlášť keď hudbou imitujeme rytmický pohyb dieťaťa.

Hudobná výchova poskytuje žiakovi uvoľnenie a zmysluplné trávenie času. Aplikuje sa ako forma oddychu pre žiaka. Najproduktívnejšie sú interakcie medzi žiakom a pedagógom sprevádzané dotykmi. Pre zlepšenie účinkov hudby je vhodné aplikovať aj doplnkové techniky masáže (individuálne závislé od senzorického vnímania každého dieťaťa).

Ciele hudobnej výchovy pre žiakov s AU alebo s PVP s MP neznameniajú vzdelávanie vo sfére hudby, ale sú zamerané na vzbudenie záujmu o hudbu a radosť z nej.

U žiaka dochádza k zmenám v špecifických, nehudobných oblastiach života, a to:

- v poznávacích procesoch, s dôrazom na sluchové vnímanie a senzomotorickú integráciu,
- v jemnej a hrubej motorike, vizuomotorickej a pohybovej koordinácie a lateralite,
- vo vnímaní vlastného tela,
- v expresívnej a receptívnej komunikácii, najmä preverbálnych schopnostiach,
- v sociálnych zručnostiach: učenie poradovosti, prijatia pravidiel, sociálneho porozumenia, učenie prispôsobenia sa požiadavkám skupiny, sebakontrola,
- v sebaobslužke,
- v kreativite a improvizácii.

Učiteľ hudobnej výchovy pracuje ako člen tímu, ktorý pozostáva zo všetkých pedagógov, ktorí so žiakom pracujú, ale aj z rodičov a iných odborníkov, ktorí spoločne, aj keď jednotlivo, pôsobia na žiaka v rôznych prostrediach.

Účinky hudobnej výchovy na žiaka sú niekedy okamžité, ale častejšie sú rozpoznateľné až po určitej dobe. Pedagóg hudobnej výchovy spolupracuje s pedagógom zameraným na rozvíjanie komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností žiaka, resp. ten, kto rozvíja jednu oblasť, súčasne rozvíja ďalšie dve. Hudba, reč, komunikácia a pohyb sú navzájom prepojené a spolupôsobia na vývin žiakov s AU alebo PVP s MP.

Hudobná výchova sa opiera o jasné „ciele“, ktoré dosahujeme určitým hudobným žánrom. Niektorá hudba má jasné určenie: slúži na zábavu, iná slúži na navodenie relaxácie a pod. Napriek tomu, nie je jednoznačné, že určitý žánr pôsobí na všetkých žiakov s AU alebo PVP s MP rovnako a predpovedateľne. Učiteľ najskôr používa celú škálu hudby, a neustále by mal pozorovať žiaka a jeho reakcie na ňu. Najvýhodnejšie je, ak učiteľ produkuje živú hudbu, ktorú je tak možné prispôbiť individuálnym osobitostiam každého žiaka (niektorý reaguje ihneď, iný potrebuje dlhší čas na spracovanie a reakciu). Ak učiteľ produkuje živú hudbu, urobí pauzu kedykoľvek je to potrebné. Žiakovi poskytne také množstvo času, aké potrebuje, aby mohol reagovať. Ak produkujeme živú hudbu, môžeme sa prispôbovať intenzite hlasu žiaka a jeho rozsahu. Živá hudba sa prispôsobí aj vtedy, keď je žiak s AU alebo PVP s MP prestimulovaný. Hudba je aj sprostredkovateľom pozitívneho vzťahu medzi pedagógom a žiakom.

2. Proces vyučovania predmetu hudobná výchova sa bude realizovať na hodinách hudobnej výchovy 1 hodinu týždenne, 39 hodín ročne.

Väčšina žiakov s AU alebo PVP s MP má problémy so zameraním pozornosti a s jej udržaním. Rytmus hudby je vhodným podnetom na zameranie pozornosti. Poskytnutím pravidelného rytmu sa žiakovi s AU alebo PVP s MP pomôže zorganizovať si prostredie. Ak sa rytmus zmení z dôvodov prispôsobenia sa momentálnej úrovni aktivity žiaka, bude schopné zotrvať pri úlohe alebo v situácii dlhšie.

V tomto zmysle hudba :

- koncentruje žiaka na učiteľa,
- upozorňuje žiaka, že nasleduje niečo dôležité,
- pomáha žiakovi znovu sa sústrediť, ak bola jeho pozornosť rozptýlená.

Aby hudba vzbudila a znovu vzbudila pozornosť žiaka je potrebné využívať rytmus, takt a ticho.

Rytmus

Ak sa spieva inak známa pieseň v neobvyklom rytme, niektoré pasáže sa naťahujú, iné zrýchľujú, ľahko sa stratí pozornosť žiaka. Rytmus a pravidelnosť poskytuje dôležitý predpoklad udržania pozornosti žiaka.

Takt

Ak sa žiak s AU alebo PVP s MP prostredníctvom hudby učí komunikovať a rozvíjať si aj iné schopnosti, nemala by sa hudba stať súčasťou „pozadia“, pretože stratí svoj potenciál ako vzбудenie a udržanie pozornosti. Treba si vybrať tie činnosti, s ktorými má žiak problémy a pokúsiť sa len pri nich používať hudbu. („Hudba na rozptýlenie.“)

Ticho

Ticho je v prípade hudobnej výchovy časťou rovnováhy. Aj hudba, aj ticho sú nonverbálnymi signálmi. Náhle ticho môže byť silnejším podnetom ako hudba.

Hudobná výchova môže mať skupinový i individuálny charakter. Snahou je, aby skupina bola čo najhomogénnejšia z hľadiska schopností žiakov. Priebeh, resp. plánované aktivity sprostredkujeme dieťaťu na adekvátnej úrovni jeho porozumenia. Spočiatku sa realizuje hudobná výchova vo dvojici so žiakom, s postupným zapájaním ďalších žiakov (ktorí jednotlivo prešli nácvikom v diáde s pedagógom).

Hudobná výchova obsahuje

- „počúvanie“ zvukových podnetov (vnímanie zvukov a hudby reprodukovanej a živej),
- rytmicko-pohybové hry,
- hru na hudobných nástrojoch,
- spev.

Špecifiká hudby

Predmet hudobná výchova vychádza z nasledovných charakteristík hudby:

- zaujme a udrží pozornosť žiaka,
- štruktúruje čas,
- je orientovaná na úspech,
- poskytuje bezpečné miesto na vykonávanie sociálnych zručností,

- robí opakovanie a proces zapamätávania príjemným a zábavným,
- umožňuje žiakom ovládať prostredie,
- môže vytvárať a posilňovať rutinu,
- môže odrážať cítenie každého žiaka a reagovať naň.

Pomôcky

- Alternatívne komunikačné prostriedky,
- vizuálne označené rytmické nástroje,
- magnetofón, mikrofón,
- väčšie zrkadlo,
- pohovka,
- výkres,
- farebné ceruzky,
- farby na prstomaľbu,
- farebné stuhý a šatky atď.

Obsah vyučovacieho predmetu hudobná výchova nie je rozdelený na jednotlivé úrovne, vzhľadom na špecifiká sluchového vnímania žiakov s AU alebo PVP s MP, ktoré nie je v priamej súvislosti s kognitívnou úrovňou.

Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho plánu je preto vhodné prejsť obsahom vzdelávania každého ročníka a vybrať primerané ciele a obsah. Napĺňanie obsahu hudobnej výchovy, resp. voľba procesu, je veľmi závislé nielen od úrovne žiaka, ale pri tomto vyučovacom predmete výnimočne aj od tvorivosti a hudobných, resp. muzikálnych schopností pedagóga.

3. Ciele a obsah vzdelávania

CIELE

- Rozvíjať sluchové vnímanie, sluchovú pamäť a senzomotorické schopnosti,
- rozvíjať hrubú motoriku, uvedomovanie vlastného tela a lateralitu,
- rozvíjať imitačné schopnosti,
- vytvárať predpoklady sociálnej komunikácie: pedagóg – dieťa.

OBSAH

Rozširovanie repertoáru vnímanej hudby – reprodukovanej i produkovanej učiteľom.

Určovanie zdroja zvukov: prírody, prostredia, umelých – ľudského hlasu, ľudskej reči (hovorenej, spievanej).

Napodobňovanie prírodných zvukov a zvukov zvierat (využívanie hry RAZ TY – RAZ JA) a preverbálnych foriem komunikácie.

Využívanie sluchovej imitácie ako základu sociálnej komunikácie medzi pedagógom a dieťaťom.

Citlivosť na vnímanie zvukov – izolovaných, alebo konkrétnych hudobných motívov, spájať s určitým hrubomotorickým pohybom, hrubo-motorická imitácia v spojení so sluchovým vnímaním konkrétneho podnetu.

Hrubo-motorická imitácia ako báza na uvedomovanie telesnej schémy, príp. aj receptívne označovanie častí tela a ľavej/pravej strany.

Na vyšších úrovniach využívanie Orffovho inštrumentária pri rytmických cvičeniach, rozlišovanie ďalších vlastností zvukov: silný – slabý, zdroj zvuku (hudobných nástrojov), počúvanie rôznych piesní, hra na telo.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútny systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Výtvarná výchova pre 2. ročník

1. Charakteristika predmetu Výtvarná výchova. Vo vzdelávaní žiakov autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím (ďalej aj „žiak s AU alebo PVP s MP“) má nezastupiteľné miesto vyučovací predmet výtvarná výchova. Výtvarnými aktivitami napomáhame žiakom rozvíjať grafomotorické zručnosti, hrubú a jemnú motoriku. Na základe rozvoja jemnej motoriky sa rozvíja komunikačná schopnosť, expresívna a receptívna zložka reči, a aj nonverbálna forma komunikácie. V prípade žiakov s AU alebo PVP s MP motorické schopnosti nie sú narušené dôsledkom ich primárnej poruchy, preto v procese vzdelávania výtvarné aktivity sa aplikujú komplexným spôsobom. Výtvarná výchova je dôležitým výchovno-vzdelávacím prostriedkom pri rozvíjaní narušených zručností a predovšetkým pri rozvíjaní sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti, s dôrazom na sociálne správanie. Vhodné je využiť terapeutické aspekty vyučovacieho predmetu výtvarná výchova, s použitím relaxačných činností, spätých s emocionálnym prežívaním žiakov. Pre všestranné rozvíjanie žiakov s AU alebo PVP s MP je dôležité používať aj techniky rôznych podporných terapií. Veľa žiakov s AU alebo PVP s MP reaguje hypo- alebo hypersenzitívne na hmatové vnemy, čo sa demonštruje problémovým správaním žiaka. Najmä práca s hlinou a s inými plastickými materiálmi môžu mať na hmatové vnemy a následne na reakcie na tieto vnemy u žiakov pozitívny vplyv. Pri manipulácii s predmetmi u žiakov s AU alebo PVP s MP veľmi často absentuje spontánna snaha zoznámiť sa s neznámymi predmetmi, s pomôckami potrebnými k vykonávaniu aktuálnej činnosti. Táto spontánna snaha by mala viesť žiaka k poznaniu a k osvojeniu funkcie jednotlivých predmetov, pomôcok. Následkom absencie tejto snahy, ich manipulácia s predmetmi sa stáva neadekvátnou, stereotypnou a v procese zoznamovania sa s predmetom, spontánna exploração sa často obmedzí len na nedôležité charakteristiky z hľadiska vykonávania aktuálnej aktivity vychádzajúc z uvedených problémov.

2. Proces vyučovania predmetu výtvarná výchova sa bude realizovať na hodinách výtvarnej výchovy 2 hodiny týždenne, 78 hodín ročne. Pri využívaní blokového vyučovania pre žiakov s AU alebo PVP s MP je možné jednu vyučovaciu jednotku rozčleniť tak, že v rámci jedného bloku sa možno venovať aj učivu preberanému v inej zložke tohto predmetu.

Vzdelávací proces žiakov s AU alebo PVP s MP realizujeme individuálne alebo v skupine. Usilujeme sa o to, aby skupina mala čo najhomogénnejší charakter z hľadiska schopností a vývinovej úrovne. Proces, aktivity a dynamiku sprostredkujeme žiakom na adekvátnej úrovni alternatívnej formy komunikácie (frontálne).

V úvodnej fáze vzdelávania pracujeme v diáde s jedným žiakom a podľa potreby s ďalším učiteľom, ktorý stojí za chrbtom žiaka a poskytuje mu fyzický prompt. Neskôr, keď už pracujeme so skupinou, podľa schopností a potrieb účastníkov je možné využívať pomoc ďalšieho učiteľa, ale vždy sa usilujeme o to, aby v konečnom dôsledku bol žiak schopný na základe frontálnych verbálnych a vizuálnych inštrukcií vykonať aktivitu.

Precvičovanie motoriky rúk a prstov: mávanie, tieskanie, krúženie, hladkanie rôznych materiálov. Žiaci pozorujú a zbierajú na vychádzkach prírodné materiály: kamienky, halúzky, plody, listy a pod., pozorujú ich, triedia a porovnávajú, rytmicky radia, zoskupujú, vtlačujú do vhodných materiálov - piesok, hlina, blato, sadra, plastelína.

Na 1. úrovni pri aktivitách preferujeme spoluprácu žiaka s učiteľom pred rovesníkmi. Aktivity sú zamerané tak, aby žiak mal možnosť naučiť sa uchopiť a udržať predmety jednou rukou. Precvičujeme motoriku rúk a prstov, dôležitá je imitácia pohybov rúk, identifikácia rôznych materiálov dotykom.

Na 2. a 3. úrovni aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Aktivít sa zúčastňuje aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom. Aktivity sú zamerané na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, s možnosťou len krátkej kooperácie so spolužiakom.

Žiaci majú možnosť pracovať aj v iných polohách ako sediačky, napr. postojáčky, podľa formátu papiera. Pracujú aj na veľkej ploche, na tabuli, na baliacom papieri, v piesku. Od veľkých formátov prechádzajú k menším, striedajú ich podľa účelu.

3. Ciele a obsah vzdelávania

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať jemnú a hrubú motoriku,
- rozvíjať motoriku rúk a prstov,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk,

- nacvičovať uchopenie a pustenie predmetu,
- rozvíjať uchopenie s pinzetou,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- podporovať rozvoj grafomotorických zručností,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)

Správne držanie ceruzky, napodobňovanie jednoduchých tvarov, kresba kruhov, špirály, obkresľovanie rôznych foriem, vyplnenie formičiek s použitím dvoch a viacerých farieb. Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby) Liatie, kvapkanie, odtlačanie farby.

Hra s farbou - dotváranie farebných škvŕn.

Modelovanie (plastelína, cesto, hlina, modurit)

Manipulácia s modelovacími materiálmi - vytvoriť na rovnej ploche šúľok, guľôčku, placku. Používanie štipcov.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručností nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať koordinovaný pohyb rúk, rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- podporovať rozvoj grafomotorických zručností,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu.

OBSAH

Kresba (mäkká ceruza, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel) Prepisovanie zvislých a vodorovných čiar, obkresľovanie predlohy.

Kreslenie tvarovo nenáročných predmetov: had, vetvička stromu, lopta, kĺbko.

Napodobňovanie jednoduchých tvarov.

Maľovanky – vyfarbovanie.

Maľba (štetec, tampón, drievko, akvarelové farby, temperové farby) Základné zručnosti v práci so štetcom a farbami.

Ukladať farby štetcom na plochu papiera, prerušovať ťahy štetca – bodky, škvŕny, čiary. Hra s farbou.

Modelovanie (plastelína, modurit).

Manipulácia s modelovacími materiálmi – miesenie modelovacej hmoty jednou a

oboma rukami, šúľanie, stláčanie, valkanie, vyťahovanie, vykrajovanie jednoduchých tvarov a predmetov podľa vzoru.

Používanie štipcov - vyštipnúť malé kúsky z plastelíny.

Modelovanie v piesku.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- rozvíjať lateralitu,
- rozvíjať priestorovú orientáciu,
- rozvíjať percepciu,
- rozvíjať pozornosť a priestorovú pamäť,
- rozvíjať interakčnú kooperáciu,
- rozvíjať spoločné výtvarné aktivity.

OBSAH

Výtvarné osvojovanie skutočnosti

Námety zo života detí a dospelých, ilustrácie k známym rozprávkam a rečňovankám.

Výtvarné rozprávanie zážitkov dieťaťa kresbou a maľbou.

Na vychádzkach žiaci vyhľadávajú tvarovo, farebne a štruktúrou zaujímavé prírodné materiály. Dotvárajú ich a výtvarne s nimi pracujú - odtláčať, vtlačať do vhodných materiálov, prenášať do plochy a podobne.

Pozorovať veci dennej potreby z hľadiska tvaru, funkcie a materiálu. Zobrazovať ich na základe poznania a detských predstáv kresbou, maľbou a modelovaním.

Práca s výtvarnými prostriedkami

Prebúdzanie zmyslu pre rytmus. Rytmické radenie rôznych prírodných prvkov, farebných plôch a tvarov, odtlačkov do vhodných materiálov - piesok, hlina, blato, cesto, sadra, plastelína. Trhanie, strihanie, nalepovanie, práce so štetcom – pásy látok, stužky, koberce a pod.

Maľba (štetec, tampón, drievko, temperové farby, akvarelové farby, suchý pastel, voskový pastel)

Hra s farbou sa využíva na poznanie vlastností farby, rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu; husté a riedke, svetlé a tmavé farby.

Kontrast svetlých a tmavých farieb - obloha, krajina, svetlo a tieň v krajine. Radenie svetlých a tmavých rozlične širokých pásov.

Modelovanie (plastelína, modurit, hlina, cesto)

Spoznávanie vlastností modelovacích materiálov.

Vytváranie modelov zložených z viacerých častí, ozdobovanie. Modelovanie jednoduchej skutočnosti, napr. ovocie, huby, zelenina.

Vytváranie konkrétnych priestorových situácií z najbližšieho okolia dieťaťa na pieskovom stole, pieskovisku - tvarovanie kopcov, údolí, koryta rieky, hlavnej cesty, stavebných dominánt a pod.

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.

Telesná a športová výchova pre 2.ročník

1.Charakteristika predmetu Telesná a športová výchova. Telesná a športová výchova je zamerané na dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja žiakov, vypestovanie pozitívneho vzťahu k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich možností a schopností. S rozvíjaním pohybovej aktivity úzko súvisí rozvoj poznávacej činnosti, nakoľko pri pohybových aktivitách pôsobíme aj na rozvoj psychických funkcií – na vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, fantáziu a reč. Po určení motorickej a senzomotorickej vývinovej úrovne žiaka sa treba zamerať na utváranie účelových pohybových zručností, kompenzáciu motorických nedostatkov, elimináciu nevhodných motorických prejavov a pohybových stereotypií a tiež na rozvíjanie sociálnych a komunikačných schopností, s pozitívnym dopadom - okrem rozvoja motoriky a pohybových schopností - aj na jeho percepciu, kognitívne a sociálne funkcie. Výchovno-vzdelávacie ciele telesnej výchovy žiakov s AU alebo PVP s MP vychádzajú zo všeobecne stanovených cieľov telesnej výchovy ako vyučovacieho predmetu vo výchovno-vzdelávacom procese, pričom je potrebné ich prispôbiť a doplniť na základe nutnosti zohľadnenia špecifik vývinu a prejavov žiakov.

Sú to najmä

- rozvoj telesnej schémy žiaka,
- zvýšenie fyzickej zdatnosti a kondície žiaka,
- zlepšenie senzomotorických schopností,
- zvýšenie úrovne základných pohybových schopností,
- rozvoj cielených a koordinovaných pohybov s dôrazom na meniace sa prostredie a meniace sa aktivity,
- rozvoj prijateľných foriem pohybových aktivít s dôrazom na aktuálny sociálny kontext,
- osvojenie a upevnenie hygienických návykov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- funkčne využívať komunikačné prostriedky vo vzťahu k telovýchovným aktivitám,
- zlepšiť prijímanie fyzického kontaktu s iným človekom,
- dodržiavať stanovené pravidlá pri fyzickej aktivite,

- spolupracovať a byť funkčným článkom vo vzájomnej interakcii s inými osobami,
- dodržiavať poradie v skupine,
- uplatňovať sebakontrolu pri pohybovej aktivite,
- zvládať účasť na hrových aktivitách s výmenou rolí,
- vedieť sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- uplatňovať napodobňovanie pri spoločných pohybových aktivitách,
- uvedomovať si jednotlivé časti svojho tela vo vzťahu k riadenému pohybu,
- vnímať smer v súvislosti s pohybom a orientáciou v priestore (hore, dolu, dopredu, dozadu, vpravo, vľavo...),
- rozvoj hrubej aj jemnej motoriky,
- rozvoj pohybovej koordinácie,
- rozvoj koordinácie oko - ruka,
- rozvoj pozornosti,
- rozvoj priestorovej a časovo-sledovej pamäti,
- rozvoj kreativity a improvizácie,
- rozvoj schopnosti generalizovať.

Uvedené ciele sa dosahujú prostredníctvom telovýchovných aktivít patriacich do nasledujúcich tematických celkov, ktoré sú uplatnené v obsahu vzdelávania:

- poznatky z telesnej kultúry, terminológia (druhy športov, cvikov, pohybov a polôh tela a častí tela pri telovýchovných činnostiach, častí tela, pomenovanie telocvičného náradia, náčinia a používaných pomôcok, atď.),
- základy poradových cvičení (vedieť sa postaviť na určené miesto, otočiť sa určeným smerom, zaradiť sa do útvaru určeného pre zoskupenie detí, dodržiavať pravidlo pri chôdzi v určenom útvare detí a i., aj prostredníctvom povelov poradových cvičení), (ďalej len „poradovosť“),
- prípravné, kondičné, koordinačné, kompenzačné, uvoľňovacie, vytrvalostné, obratnostné, relaxačné cvičenia,
- pohybové hry,
- rytmické hry a základy tanca,
- základy atletiky,
- turistika, resp. aj plávanie.

Na telesnej a športovej výchove sa využíva štandardné telocvičné náčinie, náradie a ďalšie vhodné pomôcky používané v bežnom edukačnom procese pri aplikácii programu TEACCH primerane k vývinovej úrovni žiaka.

Základné odporúčania

Pri vyučovaní telesnej a športovej výchovy žiakov s AU alebo PVP s MP je dôležité:

- pri každej pohybovej aktivite mať pripravené vizuálne pomôcky na alternatívnu formu komunikácie,
- dopredu žiaka informovať o forme a priebehu pohybovej aktivity, pre neho zrozumiteľnou formou, s využitím alternatívnej formy komunikácie,
- komunikovať prostredníctvom vizuálnych prostriedkov počas celej doby trvania pohybovej aktivity,

- umiestniť pomôcky potrebné k vykonaniu pohybových aktivít v poradí, v ktorom po sebe nasledujú jednotlivé aktivity alebo ich zložky,
- priestor upraviť takým spôsobom, aby vizuálne dostatočne informoval žiaka o procese pohybovej aktivity,
- mať pre žiaka zabezpečené súčasne s verbálnym promptom (frontálne) aj poskytnutie fyzického promptu zozadu, ak si nedokáže osvojiť aktivitu pomocou napodobňovania, – použiť aj vonkajšie motivačné činitele (individuálne, primárneho alebo sekundárneho charakteru), ak pohybová aktivita pre žiaka nie je zdrojom radosti,
- pred vypracovaním individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova zmapovať vývinovú úroveň žiaka v nasledovných oblastiach:

a) napodobňovanie,

b) receptívna zložka reči,

c) kooperácia,

d) prijímanie frontálnych inštrukcií,

e) úroveň spolupráce v skupine,

- na základe získaných výsledkov určiť formu vyučovania, ktorou môžu byť nasledujúce alternatívy:

a) výhradne individuálny prístup, t. j. 1 učiteľ a 1 žiak,

b) skupinový prístup - frontálne učenie niekoľkých žiakov súčasne s tým istým počtom učiteľov, aby mal každý žiak poskytovaný fyzický prompt,

c) skupinový prístup, keď je žiak schopný napodobňovať a pri frontálnom učení kooperuje s učiteľom - 1 učiteľ učí max. 4 žiakov,

- vytvárať také edukačné situácie, kde sa žiaci nemusia nutne deliť medzi sebou s pomôckami a pri ktorých môže byť rešpektovaná znížená až nemožná schopnosť kooperácie, ktorú možno budovať alebo zvyšovať len po veľmi malých krokoch.

Odporúčané základné aktivity pri individuálnom rozvíjaní

Kontaktné hry – fyzický kontakt medzi žiakom a učiteľom, podmienený iniciovaním vytvorenia očného kontaktu medzi žiakom a učiteľom.

Zrkadlo – na spontánne pohybové, vokalizačné prejavy žiaka učiteľ reaguje ich napodobňovaním.

Imitácia – napodobňovanie pohybu učiteľa - vedľa seba, za sebou a vo frontálnej polohe; imitácia pohybu s výmenou rolí; imitácia pohybu s výmenou rolí v určitom rytme, tempe a meniacej sa dynamike.

Odporúčané základné aktivity pri skupinovom rozvíjaní

Odovzdávanie – vytvorením očného kontaktu, v prípade verbalizujúceho žiaka aj oslovením spolužiaka, navodiť vykonanie pohybu, motorického prejavu.

Opakovanie (memoria) – žiak zopakuje predvedený pohyb. Hra, aktivita sa ukončí vtedy, keď pri nej príde na rad každý žiak.

Duet – učiteľ prezentuje jednoduchú následnosť pohybov a žiak, s ktorým nadviaže očný kontakt, napodobňuje pohyby učiteľa (spolu s učiteľom vykonávajú túto aktivitu) a rytmus jeho pohybu.

Poznámky a dôležité upozornenia

Iniciátorom každej aktivity v úvode je učiteľ.

Pred začatím skupinovej aktivity musia byť žiaci rozvíjaní individuálne.

Pri skupinových aktivitách treba vytvoriť homogénnu skupinu z hľadiska schopností zúčastnených žiakov.

Jeden učiteľ môže rozvíjať maximálne štyroch žiakov, v prípade potreby sa využíva pomoc ďalšej osoby (asistenta učiteľa alebo inej osoby), ktorý je na hodine spravidla vždy prítomný. Relaxačné cvičenia zaradujeme na záver telovýchovných aktivít.

Pred vypracovaním individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu predmetu telesná a športová výchova je nevyhnutné preštudovať si celý obsah vzdelávania, nakoľko na základe

individuálnych osobitostí žiaka s AU alebo PVP s MP je možné prispôbovať aplikáciu niektorých prvkov či postupov uvedených pri iných ročníkoch a úrovniach.

Teoretické rozpracovanie postupnosti krokov pri jednotlivých činnostiach pre menej skúsených pedagógov z práce so žiakmi s AU alebo PVP s MP musí vychádzať z praxe.

V telesnej a športovej výchove žiakov s AU alebo PVP s MP je možné primerane využiť telesné cvičenia a pohybové aktivity uvádzané v odbornej literatúre venovanej zdravotnej telesnej výchove (telesnej výchove pre deti/žiakov so zdravotným oslabením).

2. Proces vyučovania predmetu telesná a športová výchova sa bude realizovať na hodinách Telesnej a športovej výchovy 2 hodín týždenne, 78 hodín ročne.

1. a 2. úroveň

Aktivity organizujeme tak, aby sa ich zúčastňoval aj ďalší žiak spolu so svojim učiteľom.

Aktivity sa zameriavajú na upevňovanie už nadobudnutých zručností, kde sa zdôrazňuje spolupráca s učiteľom, len s občasnou krátkou kooperáciou so spolužiakom (5-10 min.).

Aktivity majú imitačný a kooperačný charakter, spoločné pohybové aktivity sa navodzujú pomocou nácviku napodobňovania. Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický prompt.

3.úroveň

Zaradované aktivity majú imitačný a kooperačný charakter. Pri pohybových aktivitách treba zaradiť krátke interakcie žiaka so spolužiakom vo frontálnej učebnej situácii (učiteľ stojí pred žiakmi). Pri frontálnych inštrukciách učiteľ stojí pred žiakmi a druhý učiteľ stojí za chrbtom oboch žiakov, pripravený poskytnúť podľa potreby fyzický

prompt. Učiteľ sa postupne snaží dosiahnuť aktívnu spoluprácu medzi žiakom a učiteľom pri čoraz väčšom počte pohybových aktivít.

3. Ciele a obsah vzdelávania

2. ROČNÍK – 1. úroveň

CIELE

- Rozvíjať preverbálnu schopnosť,
- funkčne používať komunikačné prostriedky,
- rozvoj verbálnych schopností,
- prijatie fyzického kontaktu,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov v súvislosti s telesnou výchovou,
- učenie prijímania pravidiel,
- učenie kooperácii a rozvoj interakčnej kooperácie
- vytvorenie sebakontroly,
- učenie prispôbovaniu sa požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Hry orientované na kooperáciu s učiteľom.

Hry orientované na koordináciu pohybov končatín napodobňovaním učiteľa.

Hry orientované na lateralitu napodobňovaním učiteľa.

Hry orientované na kooperačné aktivity s učiteľom a tolerovanie súčasnej aktivity spolužiaka a jeho učiteľa.

Hádzanie a kopnutie lopty učiteľovi (3-5 min).

Hádzanie lopty spolužiakovi (3-5 min).

Hry zamerané na telesnú schému, napr. hlava, ramená, kolená, vo frontálnom učebnom procese.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov, napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia.

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

2. ROČNÍK – 2. úroveň

CIELE

- Rozvíjať sociálnej interakcie so spolužiakmi prostredníctvom pohybových hier, dodržiavať pravidlá pri skupinovej aktivite,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčne používanie komunikačných prostriedkov,
- rozvoj verbálnych schopností,
- aktívna spolupráca pri vykonávaní hygienických návykov v súvislosti s telesnou výchovou,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijímania pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,

- vytvorenie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- uvedomenie si vlastného tela,
- rozvoj koordinácie oko – ruka,
- naučiť požiadať o pomoc učiteľa sociálne prijateľným spôsobom pri vykonávaní telovýchovnej aktivity.

OBSAH

Telovýchovné aktivity zamerané na správne držanie tela a na zvládnutie základných pohybových zručností – chôdze a behu, na rozvíjanie a posilňovanie fyzickej zdatnosti formou kondičných cvičení, zdravotných cvikov, akrobatických cvičení, ktoré pomáhajú prekonávať strach; k pohybovým aktivitám zaraďujeme aj relaxačné cvičenia. Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela; jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie. Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, hadici, nácvik rytmickej chôdze, chôdza v zástupe za učiteľom.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche, beh v zástupe za učiteľom.

Skok – poskoky na mieste znožmo, skok cez čiaru.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, guľajúcej sa po zemi, hodenej/podanej učiteľom, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Hodenie/podávanie lopty učiteľovi. Hodenie/podávanie lopty spolužiakovi. Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenia s využitím lavičky – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky po vizuálne znázornenej trase.

Základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralitu a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti – v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, jazda na trojkolke, kolobežke, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu. Loptové hry – guľanie, podávanie.

Hudobno-pohybové hry – riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčne a relaxačné cvičenia – uvedomovanie si telesnej schémy.

2. ROČNÍK – 3. úroveň

CIELE

- Rozvíjať expresívnu zložku reči prostredníctvom vizualizovania jednotlivých pohybových aktivít,
- uplatnenie sociálne prijateľnej formy kooperácie so spolužiakom,
- rozvoj preverbálnych schopností,
- funkčné používanie komunikačných prostriedkov,

- rozvoj verbálnych schopností,
- učenie prijatia fyzického kontaktu,
- učenie prijatia pravidiel,
- učenie kooperácie, rozvoj interakčnej kooperácie,
- vytváranie sebakontroly,
- učenie prispôsobenia sa k požiadavkám skupiny,
- učenie poradovosti,
- rozvoj koordinácie oko - ruka.

OBSAH

Výber telovýchovných aktivít zameriavame na tie, ktoré vedú k rozvíjaniu uvedomovania si telesnej schémy, na rozvíjanie schopnosti imitovať spolužiaka, ktorý vykonáva navodenú jednoduchú pohybovú aktivitu, na rozvíjanie schopnosti dodržiavať pravidlá hry a na schopnosť realizovať jednoduchú pohybovú interakciu na základe verbálnych a vizuálnych inštrukcií.

Zaraďujeme hry orientované na kooperáciu s učiteľom, ako aj hry orientované na koordináciu pohybov končatín napodobňovaním učiteľa.

Zdravotné cvičenia – zamerané na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela, jazda na rehabilitačnom bicykli.

Kondičné cvičenia – zamerané na chôdzu, beh, skoky, lezenie, hádzanie a chytanie.

Chôdza – správne držanie tela pri chôdzi, chôdza určeným smerom, chôdza po čiare, lane, hadici, nácvik rytmickej chôdze, chôdza v zástupe za učiteľom.

Beh – nácvik dvíhania nôh, ohýbanie v kolenách, beh po celej ploche miestnosti, beh v zástupe za učiteľom.

Skok – poskoky na mieste znožmo, skok cez čiaru.

Lezenie dopredu ľubovoľným spôsobom vizuálne vyznačenou trasou, preliezanie vhodných prekážok – preliezačky, nízky rebrík.

Hádzanie a chytanie – nácvik v chytaní lopty, guľajúcej sa po zemi, hodenej alebo podanej učiteľom, nácvik nadhadzovania lopty obidvoma rukami. Hodenie/podávanie lopty učiteľovi. Hodenie/podávanie lopty spolužiakovi. Manipulácia s rôznymi drobnými predmetmi – zbieranie, podávanie, upratovanie, skladanie, prenášanie.

Cvičenia s využitím lavičky – výstup na lavičku, prechod po lavičke, zostup z lavičky vizuálne znázornenou trasou. Z

základy akrobatických cvičení – sed roznožný s predklonom, rovnovážny postoj na jednej nohe. Aktivity na rozvoj rovnováhy, lateralít a koordináciu pohybov (napr. niektoré jednoduché one brain cvičenia).

Sezónne činnosti v zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, sánkovanie sa na miernom svahu, v jarnom a v letnom období turistika, jazda na trojkolke, kolobežke, podľa možností v ktoromkoľvek ročnom období plávanie.

Kolektívne činnosti – kolektívne hry spojené s nácvikom chôdze a behu.

Loptové hry – guľanie, podávanie.

Kontaktné hry, zrkadlo, imitácia.

Hudobno-pohybové hry - riekanky, detské pesničky spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

Koordináčné a relaxačné cvičenia, hry zamerané na telesnú schému (napr.: hlava, ramená, kolená,...) vo frontálnom učebnom procese.

Aktivity na rozvoj rovnováhy, laterality a koordináciu pohybov (napr.: niektoré jednoduché one brain cvičenia).

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.